

ÚJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Admínistrátor delegat al girant responsabil-Felelős igazgató: Schwartz Endre Proprietar—Tulajdonos: Fraternitas S.A.R.de Editura. Registrul publicatijunilor perioadice No. 43. Dos. 888-1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Kedd, január 31.
1939—5699. Sebat 11.
XXII. évfolyam, 24. szám.

VILÁG TÜKRE

Tizezrével menekülnek a spanyol köztársaságiak Franciaországba

Ujabb sikereket jelentenek a nemzetiek. Negrin a további harcot jelentette be kiáltványában

Barcelóna, január 30. (Rador.) A nemzetiek folytatják előnyomulásukat, aminek nyomán Spanyolország majdnem egész területére került át. Ezen ipartelepek üzembelhelyezése a nyersanyagok beszerzésére szükséges devizák előteremtésétől függ.

Barcelónából jelentik, hogy a katalóniai front közepén a nemzetiek vasárnap elfoglalták Garriga helyiséget, amely a Puigcerdatól Santa Eulalia de Ronsiana felé vezető uton van. Puigcerda északra van Granollerestől és Santa Eulalia nyugatra Granollerestől. A Földközi tenger mellett a nemzetiek elfoglalták Linares falut, amely Granolleres és Arenys del Mar között van. A foglyoknál talált iratokból kitérjük — jelenti a DNB — hogy a vasárnapi harcokban a köztársaságiak végső tartalékként felhasználták a három újjalakított nemzetközi dandárt is. A nemzetiek északon folytatják előnyomulásukat Berga felé, amely a hasonnevű járás székhelye. A Manresa—Puigreig uton a nemzetiek elfoglalták Balsarenyt és több foglyot ejtettek.

Hivatalos jelentés megerősíti, hogy a

Negrin kiáltványa

Geronéból jelentik, hogy Negrin, a spanyol köztársasági kormány elnöke kiáltványt intézett a spanyol néphez. Ebben hangsúlyozta, hogy Barcelona elfoglalása súlyos csapás ugyan a köztársaságiakra nézve, de távolról sem jelenti az összeomlást. A köztársasági haderőknek még bőséges ember- és lőszeranyag áll rendelkezésére, a hadsereg hangulata lelkes, úgyhogy a harc változatlan lendülettel tovább folyik.

Egyidejű jelentés szerint Del Vayo külügyminiszter Párizsból visszavért Figuerasba. Elutazása előtt hangsúlyozta, hogy a spanyol népfront ügyét nem tartja reménytelennek és elszánt arra, hogy a végsőig védelmezze Madridot és Valenciát.

A köztársasági kormány egyes iratai a nemzetiek kezén

Barcelónából jelentik, hogy a valenciai kormány egyes minisztériumainak iratai a nemzetiek kezébe kerültek. A Diario Vasca azt írja, hogy a meglevő adatokból pontosan meg fogják tudni állapítani, hogy a Leon Blum-kormány milyen mértékben segítette a benemavatkozás mellett a köztársaságiakat.

A menekültek ügye

Perpignanból jelentik, hogy a szombati nap folyamán 15 ezer spanyolországi menekült érkezett Franciaországba. Másik 46.000 menekült már a határon van. További 15.000 menekült érkezését közelebbről várják. A francia hatóságok minden szükséges intézkedést megtettek a menekültek megfelelő elhelyezése érdekében.

Barcelóna, január 30. (Rador.) A nemzetiek folytatják előnyomulásukat, aminek nyomán Spanyolország majdnem egész területére került át. Ezen ipartelepek üzembelhelyezése a nyersanyagok beszerzésére szükséges devizák előteremtésétől függ.

Largo Caballero Franciaországban

Perpignanból jelentik, hogy Largo Caballero, a köztársaságiak egykori miniszterelnöke tegnap Perpignanba érkezett. Az öt megkérdő ujságíróknak minden feleletet megtagadott, de igen levertnek és összetörtnek látszik.

Párizsból jelentik, hogy az Havas katalóniai tudósítója szerint elmúlt éjjel Puigcerdában kommunista zendülési kísérletet lepleztek le és fojtottak el, mielőtt az kitörhetett volna.

nemzetiek a katalóniai fronton újabb sikereket értek el. Középen elfoglalták Cardeñuet és Valsanát. A köztársaságiak itt a 11., 13. és 15. számú nemzetközi dandárokat is harcba dobták. A foglyok szerint a nemzetközi dandárokat újjalakították a Rojo tábornok, ezen dandárok parancsnoka és a dandárok kommunista szervezői között létrejött egyezmény alapján.

Egy második, vasárnap késő este kiadott közlemény szerint a katalóniai fronton az északi körzetben a nemzetiek elfoglalták Montelart délnyugatra Bergától, Navast a Manresa—Berga utvonalon és Vivert, amely északnyugatabbra fekszik. Bevétték a nemzeti erők Valdres és San Lorenzo helyiségeket is Manresától keletre. Több ellenséges támadást visszavertek, jelentős veszteségeket okozva a köztársaságiaknak, akik közül 1200-at foglyul ejtettek. Estramadurában a nemzetiek ellentámadást vezettek és elfogtak egy ellenséges ezredet. Repülőik bombázták Gandia és Denia kikötőit. Gerone és Figueras pályaudvarait, valamint Figueras és Colra repülőtereit.

Párizsból jelentik, hogy Sarraut belügyminiszter és Rucard egészségügyi miniszter a nemzeti Spanyolországba utaztak, hogy személyesen ellenőrizzék a kormány által hozott rendeleteket, a közbiztonság és az emberies kötelezettségek, valamint a nép elnyomása ellen foganatosított intézkedések terén.

Bern, január 30. A szövetségi kormány huszezer svájci frankot szavazott meg a menekült spanyolországi gyermekek felségélyezésére.

Egyre nő a spanyol menekültek áradata

Barcelónából jelentik, hogy a harmadik, spanyolországi menekülteket szállító vonat ma reggel áthaladt a bordeauxi állomáson. Az 1700 utas asszonyokból, gyermekekből és öregekből rekrutálódott. Miután a helyi hatóságok élelmet osztottak szét közöttük, a menekülteket részben Perigeaux, részben pedig Niorth felé irányították.

Puigcerdai jelentés szerint váratlanul nagy hóesés kezdődött, amely az egész vidéket elborította. A havazás meglassítja a menekültek elszállítását, miután a vonatok márcsnek felszerelve hóékekkel. Egy 471 asszonyt és gyermeket szállító vonat a nemzetközi állomáson Poitiers irányába indult el. Hétfőn újabb kétezer menekült érkezett Franciaországba. Amíg vasárnap a menekültek el látása körül hiányosságok mutatkoztak, hétfőn a segélyosztás már kifogástalanul működött. A megérkezéskor minden menekült egy csésze kávé, negyed kenyert, egy tojást és egy darabka turót. Ezután a menekülteket megmosdatták, féregmentesítik, beöltöztetik és tiszta vagonokba helyezik el, amelyeket aztán Franciaország belsejébe irányítanak. Az a reményesség, hogy a menekültek egy része Andorra köztársaságon keresztül juthatna Franciaországba, aligha lesz megvalósítható, miután a felkelők elvágással fenyegetik az egyetlen viszonyulási vonalat. Andorrába ma már csak nagyon nehezen és kockázatok árán lehet eljutni, de a kis piromneusi köztársaság egyébként is szegény élelmiszerben és néhány ezer menekült oda utazása éhínséggel fenyegetné a köztársaság lakosságát. A visszavonulás egyetlen reményessége tehát továbbra is Puigcerda marad, bár a havazás lényegesen megnehezítette az utat ebben az irányban.

Sidney 1939

Egy erdélyi fiatalember még a nyár derekán kivándorolt Ausztráliába. A napokban érkezett levél első részletes beszámolója az ottani helyzetről. A december utolsó napjaiban, Sidneyben postára adott igen érdekes tartalmu levelét — a magántermészeti közlések kihagyásával — az alábbiakban közöljük:

„Az ideutazásra vonatkozólag a grafika a legjobb. Kezdő grafikai tudás is elegendő ahhoz, hogy szerényen megéljen valaki, de ha tökéletesíti tudását és némi gyakorlatra is szert tesz, úgy már sikerre számíthat. Ezenkívül természetesen egészen más szakmát is tanácsos kitanulni. Igen biztos és a legjobb megélhetést az elektrotechnikában dolgozók találják itt, mert elektrotechnikust mindig keresnek. Mellékeltlen küldöm a Sidney Morning Heraldot és a Position Vacant apróhirdetéseit. Figyelmes áttanulmányozása igen jótékonyan befolyásolhatja elhatározásában az ide utazót. Apróhirdetések útján keresik és szerződötetik a kifizetőt, a vezérigazgatót, de még az egyetemi tanárt is.

Az ideutazást igen meg kell gondolni és csak a saját felelősségére vághat neki az utnak bárki. Erre vonatkozólag innen tanácsot adni senkinek sem lehet, mert hiszen minden az egyéntől függ. Utközben és már kint is igen sok és nagy nehézségekkel kell megküzdeniök a kivándorlóknak. Ujabbban igen megnehezült az itt-tartózkodás és munkavállalási engedély megszerzése is. Figyelembe veszik a vallást, a zsidókat általában nem szeretik.

Ami engem illet, nagyon sokat kell harcolnom és igen ügyesnek kell lennem, hogy azt a nívót, amin élek, tarthassam. Három foglalkozásom van. Először is nagy cégeknek hirdetési ötleteket adok el (jelenleg is ebből élek). Több európai textilgyártó képviselők — eddig még nem nagy eredményel. Harmadsorban kitanulom az úgynevezett „air conditioning“-ot, magyarul *hűtés- és fűtéstechika*, ebből akarok majd élni, éppen ezért egy nagy refrigeratorgyárnál a szakmában dolgozom. Mindezen kívül esti tanfolyamon hallgatom a műegyetemi gépészmérnöki fakultást és gépészmérnök is kiképezem magam. Jövedelem egyelőre elég ingadozó, de már ott tartok, hogy igazán gyönyörű ötszobás villát, Sidney legjobb helyén bérelhetek és az itteni társadalmi életbe is bekapcsolódunk valamennyire. Feleségem jól van, élvezi a szép lakást. A legmodernebb amerikai rendszerű konyhában tanulmányozza az ausztráliai ételkészítési módokat. Egy másik hölgygel társviszonyban, gyermekruhakészítőműhelyt nyitottak és így már feleségem is komoly pénzeket keres.

Az emberek itt mindég jókedvűek, hihetetlenül könnyelműek és élvezik az életet. Általában keveset dolgoznak, sokat utaznak, ellenben a politika egyáltalán nem érdekli őket. Erre jellemző, hogy amikor legfeszültebb volt az európai helyzet, a krízis egyik napján, a vezető déli lap első oldalán azzal foglalkozott, hogy egy kis kutya a hidról a tengerbe esett, egy bátor ember utána ugrott és élete kockázatásával, a járólélek szemeláttára megmentette. Különböző két dologtól félnek komolyan: a cápától, ezeket százával lehet erre látni és tömeges szerencsétlenségeket okoznak minden évből a tengerpart közelében. Másodsor a „sárga veszedelem“-től tartanak az emberek, de ezt sem veszik olyan komolyan.

Hihetetlen a bizalom. Okmányokat sehol, soha nem kérnek. Utlevél, házasságlevél, vagy autózvezetői igazolvány kiváltá-

India védelmi bizottsága elnökének nyilatkozata India biztonságáról

London, január 30. Delhiből érkezett távirat szerint a Cattfield-bizottság, amely India védelmi problémáiról tárgyal, aláírta a vizsgálati jelentést. A bizottság elnöke Cattfield lord kedden repülőgéppel Londonba utazik, hogy a nemzetvédelem érdekében intézze miniszteri tendőit. A lord a következő nyilatkozatot tette a Reuter munkatársa előtt:

„A nemzetek egyre nagyobb összegeket fordítanak fegyverkezésre. A világmai helyzetében az idő igen jelentős tényezőnek számít. Mindaddig, amíg India felemelkedik a politikai és ipari kérdésekben, biztonságban is érezheti magát.

A külföldi sajtó egyre elismerőbb magatartást tanúsít az országgal és II-ik Károly király öfelségével szemben.

Az országban uralkodó viszonyok megítélésében Európa és a távoli Amerika legszámottevőbb lapjai megegyeznek abban, hogy a földnek ebben a sarkában az Uralkodó böles irányítása mellett egy virágzó állam készül fel történelmi hivatásának beteljesítésére.

Egyre melegebb hangú cikkekből, amelyek a tollforgatás elismert mesterei írták, a sajtó növekvő figyelemmel és szimpátiával kíséri az ország helyzetét.

Öfelségét az államfők modelljének állítják oda, aki ragyogó módon teljesítette Legmagasabb hivatásának feladatait.

Megvalósuló reformterveinek kezdeményezéseit ragyogó értelmiségének és annak a hazaszeretetének tudják be, amely öfelségét Románia első polgárává teszi.

Rövid, de termékeny uralkodásának esztendőit és öfelsége törekvéseit a román belső politikai harcok kiküszöbölésére a Román Ujjászületési Front megalakításán keresztül világítják meg, amely szervezet egyesíteni tudta a közös tevékenység érdekében az ország összes alkotó energiáit és ugyanakkor biztosította a nemzeti kisebbségek lojális együttműködését is. Kiemelik ugyanakkor a román külpolitika böles irányítását, amelynek során Románia tanúságot tett öszinte és békés együttműködési akaratáról az öszes népekkel, megszerzve magának az általános szimpátiát, tisztelést és megbecsülést.

Ami a gazdasági helyzetet illeti, kiemelik az ország földjének áldásos gazdagságait és dicserlik az értékesítésükre hozott intézkedéseket, amelyek elő fogják segíteni az országnak és a falusi lakosság életnívójának feljavítását.

A külföldi sajtó figyelmébe Románia irányában igen hízegő öfelsége személynéket és megkérdő, civilizáló művének dicserete igaz büszkeséggel kell eltáitja az ország népét.

Ezeknek a megállapításoknak a legfőbb jellegzetessége az objektívitás. Az országban uralkodó állapotokról becsületes tradíciót, komoly értecsütséget és nagy olvasó tömegekkel rendelkező lapok írtak és írnak állandóan. Ezek a lapvélemények a legjobb propaganda, amit az ország érdekében kifejthetnek. Az ország tekintélye sokat emelkedett a külföld előtt. A lakosság megértette feladatait az ország határain belül és a válság erre a külföld osztatlan megbecsülése. Egyre több szimpátiáns veszi körül az országot; a román lojalitás és életrevalóság megnyilvánulása a többi népek bizalmával találkozott. A népek koncertjében Románia ma az osztatlan megbecsülés helyét foglalja el.

Az ország népességének szerető figyelmessége az Uralkodó által kezdeményezett népi kormányzat iránt, a külföldi bizalom-megnyilvánulásait eredményezte az ország és az Uralkodóval szemben, aki a román nemzet érdekeinek és törekvéseinek legfőbb letéteményese.

Románia kérdeméte a számára kedvező nemzetközi közvéleményt és tudni fogja azt megőrizni is.

sához a személyazonosság igazolásán kívül semmire nincs szükség. Gyorsan és egyszerűen intézik el minden ügyét az embernek. Erre talán mi sem jellemzőbb, minthogy bármelyik miniszterhez igen könnyű bejutni. A módja saját tapasztalatom szerint is: telefonon felhívja az ember Mr. X. Y. minisztert és kihallgatást kér. A jelzett időben ingujjban, teával fogadják az embert.

A gyermekeket hat éves korukban iratják be az iskolába és addig járnak oda — általánosságban tizenkét évig, — amíg jólesik nekik és a szülőknek. A tizenkét év alatt összesen két vizsgát kell tenniük, ezeket is csak írásban. A középiskolai rendszer e tekintetben hasonlít a mi egyetemünkhez. A gyermekek állandóan a szabadban tartózkodnak és igen sokat sportolnak. Az egyetem külön kis város. Érdekes, hogy az egyetemi autogarázsokban a hallgatóknak 1800 autóját őrzik. Az egyetem épületében különben mozi, három áruház és két bank van (ide csak betesznek, de ritkán vesznek ki). Érdekes a bankrendszer, mielőtt valaki folyószámlát nyitna, hosszasan kikérdezik és csak ha jó benyomást tett a bank embereire, fogadják el a pénzt. Ennek az az oka, hogy senki sem fizet készpénzzel, hanem csekkel. Már most, ha valaki nagyobb csekket állít ki, mint amennyi a fedezet, a bank szó nélkül beváltja még akkor is, ha mondjuk száz forinttal kevesebb a betétje. A legnagyobb áruházakban is, minden különösebb formások nélkül, aláírásra, ismeretlenül minden összegre hiteleznek.

Furcsa, hogy minden háznak neve van. Az idegenek ez nagyon körülményessé teszi a tájékozódást, mert nem adják meg címül az uca nevét és házszámát, hanem mindig csak a ház nevét. Nem azt mondják például, hogy X ucai lakásomon várom 6 óra 30 perckor, hanem — jöjjen a Mirredonba (ez a házam neve) 6 óra 30-ra. Hihetetlen pontosak az emberek, ha például hat óra 12-re beszéltek meg a randevút, akkor még nem fogadnak 6 óra 11-kor, de negyed hétre már be is fejezhetik a tárgyalást.

A taxisofőrök diplomát érdemelnének éppen a házak sokféle elnevezése miatt — olyan gyorsan és nagyszerűen ismerik ki magukat. Talán itt vannak a világ legszébb taxiái. A nyolchengeres Ford-taxi itt olyan megszokott, mint nálunk egy kismustrált kocsi. A taxiak nagy része új, mert állandóan cserélik azokat. A legtöbb taxi Buick, Packard, Oldsmobile, de gyakran látok Rolls Royce-t is. A taxi olcsó, egy négyföldre a viteldij a mi pénzünkben 15 lej.

A szórakozás középpontja a mozi, európai értelemben vett szinten, azonban itt nincs. A mozik, mint általában minden modern épület, gyönyörűek. A műsor három és fél óráig tart, két nagy filmet, hirdőket és gyakran kabaréműsort mutatnak be. Aránylag olcsók is, a bemutatkozó mozi (a premierre szigorúan kötelező a szmoking) első huszontöt sora 2 sillingbe, a 25—50, sorig 4 sillingbe kerül a jegy. A helyek nincsenek számozva, az érkezés sorrendjében foglal helyet mindenki.

Sidney legnagyobb áruháza a David Jones, kirakatait hetente rendezik és ez 8000 font költséget jelent. Jellemző a méretekre. A munkabérek általában igen magasak, de a munkás korával állnak arányban. Huszonegy éves koráig mindenki junior és alacsony (heti 20, 30, 40 silling) fizetést kap, innen a szociális igazságtalanság, hogy a gyermekekkel gyakran komoly és nehéz munkát végeztetnek.

— Erőtlen, kővér egyéneknek, kőszívűeknek és aranyérben szenvedőknek reggelenként éhgyomorral egy-egy pohár termésként „Ferenc József” keserűviz gyakran felbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát.

EGYESÜLETI ÉLET

— Wizo kulturdelután. A kolozsvári Wizo előadásorozatában ma, f. hó 31-én pontban 4 órakor Jambor Ferenc tart előadást. Az előadás a helyi csoport helyiségében, Str. Memorandului 13 alatt lesz megtartva. A nőgyekek minél nagyobb számban való megjelenését kéri a vezetőség.

Több mint hárommillió lejük a kolozsvári kisiparosoknak igazolványok kicserél

A Kisiparosok Szövetsége az egészségügyi illeték elengedését kéri a kormánytól, a 200 lejűk és a működési engedély költségét beleértve, három millió lej meghaladó kiadásba fogja sodorni ennek az egy városnak a kisiparos társadalmát. Abban az esetben azonban, ha az egészségügyi hivatalok működési engedélyének kiváltása alól mentesíti a kormány a kisiparosokat, vagy pedig utasítani fogja ezeket a hivatalokat, hogy a szerzett

Cluj, január 30. Az új ipartörvény, mely 1936 április 30-án lépett életbe, arra kötelezi a kisiparosokat, hogy mesterkönyvet és új iparigazolványt váltsanak.

Ennek az előbbi kötelezettségüknek az iparosok túlnyomó többsége már eleget is tett. A mesterkönyvek kiadása lassanként mindenütt befejezést nyer, főleg azoknál az iparosoknál, akik az ipartörvény életbeléptetése előtt már iparengedéllyel rendelkeztek és így szerzett jogaikat a mesterkönyv kiadására nézve a törvény elismerte.

A mesterkönyvek megszerzése után az önálló kisiparosokra új feladat hárul: a régi iparigazolványok becserelése, illetve az új iparigazolvány kiváltása. Ezeknek az új igazolványoknak a megszerzéséhez a törvény szerint be kell csatolni a mesterkönyvet, az egészségügyi hivatal által kiállított ugynevezett működési engedélyt, valamint be kell fizetni 200 lejűk a Fondul Muncii javára.

A mesterkönyv becsatolása nem ütközik nehézségekbe. Annál több gondot okoz azonban a kisiparosoknak az egészségügyi hivataloktól beszerzendő működési engedélyek kérdése.

Ezekben az engedélyekben azt kell igazolniuk a városi egészségügyi hatóságoknak, hogy a kisiparos műhelye megfelel az egészségügyi követelményeknek. Ennek a bizonyítványnak a kiállítása 800—1200 lejbe kerül, ami a mai viszonyok között igen súlyos megterhelést jelent a kisiparosokra nézve.

Éppen emiatt a Kisiparosok Szövetsége megindokolt emlékiratot juttatott a kormányhoz, amelyben nemcsak arra mutat rá, hogy az új iparigazolványok kiváltása erejűkön felül kiadásokra kötelezi a kisiparosokat, hanem egyúttal azt is igazolja, hogy a működési engedélyek magas kiállítási illetékének felszámítása bizonyos vonatkozásokban indokolatlan és jogtalan is.

A kisiparosokat 1930 május 8-tól kezdődően kötelezték arra, hogy az egészségügyi hatóságoktól a működési engedélyt megszerzzék. Azok a kisiparosok, akik 1930 május 8-án már műhellyel rendelkeztek, szerzett jogaik következtében nem voltak kötelesek ezt a működési engedélyt beszerezni. Azok a kisiparosok viszont, akik 1930 május 8-ika után szereztek ipart és nyitották meg műhelyeiket, kivétel nélkül lerótták a működési engedélyért az előírt illetéket, azonban magat az igazolványt nem váltották ki írásban, mivel ennek bemutatását csak az új ipartörvényről, 1936 április 30-tól követeli a törvény.

Most azonban, amikor a régi iparigazolványokat ujakra kell kicserélni, az egészségügyi hivatalok nem lesznek hajlandók a működési engedélyeket másképpen kiadni, mint a fejenként 800—1200 lejűk illeték lefizetése ellenében. Ezt az illetéket pedig követelni fogják azokról a kisiparosokról is, akiknek vagy szerzett jogaik értelmében nem kellett a múltban ilyen igazolványt váltaniuk, vagy pedig ezt az egészségügyi illetéket lefizették, ha működési engedélyt nem is kaptak érte.

A Kisiparosok Szövetségének a kormányhoz eljuttatott emlékirata azt kéri, hogy mentesítsék az iparigazolvány beszerzésének kötelezettsége alól és egyben a vele járó súlyos kiadásoktól azokat a kisiparosokat, kik az új ipartörvény életbeléptetésekor, tehát 1936 április 30-án már iparigazolvánnyal rendelkeztek.

Ennek a kérdésnek nagy horderejét akkor tudjuk csak kellőképpen belátni, ha figyelembe vesszük például a kolozsvári kisiparosok helyzetét. Kolozsváron mintegy 2500—3000 kisiparos dolgozik, akik közül 2200—2300 beleszik azoknak a csoportjába, akik számára kötelező lesz a működési engedély kiváltása és becsatolása. Ez pedig annyit jelent, hogy az iparigazolvány kicserélésének költségei, a bélyeg-

letéket, a 200 lejűk és a működési engedély költségét beleértve, három millió lej meghaladó kiadásba fogja sodorni ennek az egy városnak a kisiparos társadalmát. Abban az esetben azonban, ha az egészségügyi hivatalok működési engedélyének kiváltása alól mentesíti a kormány a kisiparosokat, vagy pedig utasítani fogja ezeket a hivatalokat, hogy a szerzett

jogtéka nélkül az igazolványok kicserélési műveletét csökkennék.

Kisipari körökben most erélyes érdeklődéssel várják a kormány választát a Kisiparosok Szövetségének emlékiratára.

—(r.—r.)

Egységes igazságszolgáltatás

Bucuresti, január 30. A társadalmi és politikai erkölcsöknek hanyatlása egy adott pillanatban magával vonta az állam intézményeinek ebből a szempontból való gyengülését is. Ez intézmények közül majdnem valamennyi megszenvedte annak a bűnös légkörnek behatását, amely az utóbbi időben a román életbe befészkelődött. Ha voltak intézmények, melyek az erkölcs- és a tekintély válságát megszenvedték, ezzel szemben olyanok is voltak, amelyek elveszthették volna létértelmüket is, ha a dolgok úgy folynak tovább. Mindezek közül azonban a legfenyegetettebb volt a bírói kar.

Becsületére válik bírói karunknak, hogy ellent tudott állani az erkölcsi válság áramlatának az elmúlt kormányzat ideje alatt.

Kétségtelenül itt is mutatkoztak gyengülések s ezért szükség volt, hogy itt is megtisztítsák a légkört s visszaállítsák az intézmény tekintélyét és egyességét. Ezt a nagy munkát végezte el Victor Iamandi igazságügyminiszter.

Az igazságügyminiszter határozott, őszinte és alkotó egyéniség. Tisztító munkáját minden kímélet nélkül hajtotta végre, nem tekintett a különféle irányú befolyásokra, hanem a bírói kar erkölcsi felvilágosítását teljes szigorral hajtotta végre. Ez volt az első lépés, melyet az új kormányzat első igazságügyminiszterének meg kellett tennie. Iamandi miniszter pedig megette ezt a lépést a legnagyobb eréllyel.

E munka során szükségét érezték annak, hogy az igazságszolgáltatásban igénybe vegyék az ifjú erőket is. A bírói karban történt számos változás, a nyugdíjazási korhatár csökkentése, a büntetőtáblák felállítását alkalmat szolgáltatott arra,

hogy nagyszámú fiatal bírót nevezzenek ki és egyben a kart megfiatalítsák.

Szükség volt ez azért is, mert a jó igazságszolgáltatáshoz jó bírói kar szükséges. Az igazságügyminiszter egyéb alkotásai hasonlóképpen nagy jelentőségűek.

Ezek között is elsősorban a törvénykönyvek egységesítése, mely már nagyszerűen megvalósult és a megvalósulás folyamatban van. Iamandi miniszter meggyorsította a törvénykezés egységesítését és eddig már el is készült e munkával a kereskedelmi jog és büntetőjog területén. Ma a román igazságszolgáltatás teljesen egységes — a polgári törvénykönyv is nemcsakra megjelenik — és ezzel megszűnik az a helyzet, hogy az ország egyes részeiben a régi államoktól örökölt törvények legyenek életben.

Hálánkat kell kifejeznünk ezért a munkáért Iamandi igazságügyminiszter iránt, hogy az őt jellemző valóságérzésével najtotta ezt végre.

Ötszáz vagon bort exportálunk Németországba. Megirtuk, hogy a Szövetkezetek Központjának vezetősége 500 vagon bor németországi exportjáról folytatott tárgyalásokat. A tárgyalások sikerre vezettek és a borexport rövid időn belül megkezdődik.

Az iparostanonkérdés megoldását tanulmányozzák. Egyes munkakamrák átiratokat intéztek a körülbételek tartozó vállalatokhoz, amelyekben követelték, hogy izemükben minden három szakmunkás mellett egy-egy iparostanoncot is alkalmazzanak, ami különböző differenciákra adott alkalmat. Mivel erre törvényes rendelkezés nincs, a munkakamarák szövetsége memorandumban kérte a munkaügyi minisztert az iparostanonkérdés megoldására. A munkaügyi miniszteriumban most készül az erre vonatkozó rendelet.

AZ UJ KELET palesztinai utazási és információs osztálya megkezdte működését

A Palesztináról elterjedt ellentmondó hírek, a vizsaterők és rosszhiszeműek hirtelével szükségessé teszik, hogy az erdélyi zsidóságnak Palesztinával való kapcsolatai kimélyüljenek és állandó jellegűek maradjanak. Az Uj Kelet jó szolgálatot kíván tenni olvasóinak, amikor egyébként is állandósított és kifogástalan palesztinai hírszolgálat mellett az olvasó személyes érdekeit is szolgáló információs szolgálatot létesít. Eelőből az Uj Kelet kiadóhivatala megállapodott a „HAMADRICH” információs irodával (Tel-Aviv), mely dr. Kochavi (dr. S. Stern, a Zsidó Párt volt főtitkára) vezetése mellett mintaszerű információs és tájékoztatási tevékenységet végez.

A „Hamadrich” irodába az Uj Kelet részéről palesztinai szerkesztőnk, Barzilay Istvánt delegáltuk, aki közel másfél évtizedes erdélyi zsidó újságírói tevékenysége idején megismerte az erdélyi zsidóság életét, szándékait és a dolgok iránti beállítottságát és anyanyelvükön válaszol az érdeklődő erdélyiek leveleire.

Az Uj Kelet palesztinai információs és utazási osztálya a Hamadrich irodával való megállapodása révén az érdeklődő rendelkezésre bocsátja elsőrendű összeköttetését az élet minden ágában. Kereskedelmi kamarák, statisztikai hivatalok, hitelintézetek és bankok, biztosítótársaságok, utazási és szállítási irodák, felsőbbfokú iskolák és mindennemű tanintézetek, szanatóriumok, ipari és kereskedelmi szervezetek stb. útján elnyerhető összes felvilágosításokat, pénzbefektetésekre és vásárlásokra vonatkozó felvilágosításokat bocsát az érdeklődő rendelkezésére.

Vállaljuk továbbá Tel-Avivban, Hajfán és Jeruzsálemben ingatlanok kezelését, valamint az ország minden pontján ültetvények adminisztrálását.

Az információra vonatkozó kéréseket kiadóhivatalunk továbbítja a Hamadrich irodához. Egy egyszerű információ illetéke 100 (száz) lej, amelyet kérjük a kiadóhivatalnak a levéllet egyidejűleg beiktatni.

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Emigránsok — menekültek

RUBLEE BIZTOSITEKOT KAPOTT WOHLTATTOL, HOGY A NEMETORSZAGI ZSIDOK NEM LESZNEK TOBBE „LEGALIS ES FIZIKAI ULDOZESNEK” KITEVE. Arról a beszámolórol, amelyet Rublee tartott Párizsban az eviani konferencia vezetősége előtt berlini tárgyalásairól, a Zsidó Távirati Iroda még a következőket jelenti:

Schacht eredeti tervét, hogy nemzetközi kölcsönt bocsásson ki a zsidó kivándorlás finanszírozására, amelynek részleteit németországi pótxportból fizették volna vissza, eljuttatták. Rubleának sikerült az eredeti Schacht-terv más részleteinek módosítását elérni. Így például sikerült leszögeznie évi kivándorlási kvótát olyan zsidók és nemarjók részére, akik a birodalmat bizonyos tőkével fogják elhagyni. A kivándorlást kizárólag zsidó tőkéből fogják finanszírozni, olyan tőkéből, amely Németországban zárva van és amelyet egy birodalmi társaság (Treuhandgesellschaft) fog kezelni. Azzal, hogy Németország elejtette a zsidók kivándorlásának a német export növelésével való kombinációját, eltűnt a legnagyobb akadály a németországi zsidók kivándorlása elől.

Az eviani konferencia elnöksége elhatározta, hogy Rubleának szabadkezet ad a tanácskozással folytatására anélkül, hogy speciális direktívákkal kötné meg a kezét. Az eviani konferencia vezetőségi ülését, amelyen Rublee fenti beszámolóját elmondotta, a külügyminisztériumban tartották meg lord Winterton elnöklétével. Ezt egy szélesebbkörű összejövetel követte, amelynek tanácskozással Bonnet külügyminiszter elnököt és amelyen az eviani konferencia elnökségén kívül Rublee, Robert Pell, Josef P. Cotton, Carcano argentin érsek, Helio Lobe braziliai követ, valamint több francia és angol magasrangú tisztviselő vett részt.

Az ülés után George Rublee kíséretével együtt nyomban visszatért Németországba. Két órával Berlinbe való visszaérkezése után fel is vette már a tárgyalásokat dr. Wohltattal, a nemzetgazdasági minisztérium devizatosztályának igazgatójával, aki Schacht mebeszélése óta megbízást kapott a menekültügyi kérdés tárgyalására.

Teljesen megbízható helyről származó értesüléseink szerint Wohltat biztosította Rubleet, hogy a németországi zsidók nem lesznek többé legális és fizikai üldözéseknek kitéve. Mértékadó vélemények szerint ez a kijelentés a legkonkrétebb eredménye Rublee németországi tárgyalásainak.

A KIUTASÍTOTT LENGYEL ZSIDOKRA VONATKOZÓ LENGYEL-NEMET EGYEZMÉNY HÁROM FŐPONTJA. Megirtuk, hogy a német és a lengyel kormányok között egyezmény jött létre a Németországból október végén kiutasított 14 ezer lengyel zsidó ügyében. Az egyezmény három főpontja így hangzik:

1. A már foganatosított kiutasítások ügyében status quo lép életbe, ami azt jelenti, hogy sem újabb kiutasítások nem fognak történni, sem pedig a már foganatosított kiutasításokat nem fogják visszavonni. Bizonyos meghatározott esetekben a már kiutasított zsidók rövid időre visszatérhetnek Németországba, hogy üzletüket likvidálják.

2. Lengyelországból a hajlandó az októberben Németországból a lengyel határra toloncolt zsidók családtagjait az országba beereszteni. Az asszonyok és gyermekek ruházati és bendezési tárgyakat hozhatnak magukkal, más vagyonrészek a birodalmi hatóságok kifejezett engedélye nélkül nem vihetők magukkal. A vagyontranszfer kérdése azonban nem nyert még végleges megoldást.

3. Minthogy Lengyelország el van határozva, hogy a Németországban élő lengyel állampolgárságú zsidókat állampolgárságukról megfosztja, a birodalmi hatóságok kijelentik, hogy azoknak a zsidóknak, akikről a lengyel állampolgárságot meg fogják vonni, attól az időponttól, hogy lengyel utlevélük érvényét veszítette, számított nyolc napon belül hontalan utlevél fognak kiállítani. A hontalan utlevél érvényes személyazonosság igazolvány, kivándorlási célokra azonban igen nagy nehézségek között lehet felhasználni.

A VARSÓI ZSIDÓ KOLONIZÁCIÓS BIZOTTSÁG LONDONBAN. Prof. Mose Schorr varsói rabbi vezetése alatt álló menekültügyi bizottság elnöksége Londonba utazott. Az utazás előtt az elnökség kommunikét adott a sajtónak, amelyben kijelenti, hogy a londoni ut az eviani konferencia plenáris ülésével van kapcsolatban. A kommuniké közli is, hogy a küldöttség meg fogja kísérelni a mértékadó angol fórumokat azon irányban befolyásolni, hogy lépjenek közbe a Palesztinába való szabad zsidó bevándorlás érdekében. A kommuniké azzal végződik, hogy a

bizottságot mértékadó helyről oltosi ották, hogy a zsidó bevándorlás problémájának felvetése nem fogja jelenteni a lengyelországi zsidó lakosság diszkriminálását.

92 MILLIÓ MÁRKA MENEKÜLT-ADOT SZEDETT BE NEMETORSZÁG AZ ELMULT ÉV UTOLSÓ NEGYEDEBEN. Hivatalosan közzétett német statisztikából megállapítható, hogy az elmúlt év októberében és decemberében a birodalmi hatóságok zsidó kivándorlóktól 92 millió márka menekült-adót szedtek be. 1937 ugyanazon negyedében 67 millió márka volt a menekültadó bevétele.

A NÉPSZÖVETSÉG MENEKÜLTÜGYI FŐBIZTOSA MEGVIZSGALJA A ZBASZINI MENEKÜLT TÁBOR ÜGYÉT. Anselm Reiss lengyelországi cionista vezér a népszövetségi menekültügyi komiszió elnöke előtt előadta a zbaszini menekülttáborba összezsú-

foit, Németországból kiutasított 5000 lengyel zsidó tragikus helyzetét. Anselm Reissal közölték, hogy a Népszövetség menekültügyi főbiztossága gondos vizsgálat tárgyává fogja tenni a kérdést.

JOHANNISBURG POLGARMESTERE SZERINT AFRIKÁNAK BEVÁNDORLÓKRA VAN SZÜKSÉGE. J. Page johannisburgi polgármester, mint azt a Times jelenti, lord Marley menekültügyi biztos tiszteletére rendezett banketten többek között a következő kijelentéseket tette:

„Afrikának, amellyel a világ agreszív nemzetei igen sokat foglalkoznak, több bevándorlóra van szüksége. Észak- és Dél-Rhodesziában, Nyaszában, Tanganyikában és Kenyában sok településre alkalmas terület van. A menekültek között igen sok kitünő tudós van. Ha Németországnak nincs rájuk szüksége, Afrika igen is használhatja őket és boldog kell legyen, hogy befogadhatja ezeket.

Csehszlovákia

Külpolitikai nyomás hatására lett akut Csehszlovákiában a zsidókérdés

A Narodni Osvobozeni, a cseh légionáriusok lapja, a zsidókérdésről cikkeznek és többek között a következőket írja:

„A zsidókérdésről igen sok szó esik nálunk. A kérdés meg lesz oldva. Vagy talán máris meg volna oldva? Milyen alapon? Bizonyára nem faji alapon, mert ez számunkra teljesen idegen. Talán gazdasági alapon? Bizonyos, hogy nálunk egyáltalán nem volna zsidókérdés, ha nem külpolitikai nyomásról volna szó.”

A prágai, brünni és pozsonyi ügyvédi kamarák kiküldötteinek részvételével gyűlést tartott Prágában a csehszlovák ügyvédi kamarák állandó bizottsága, amely többek között elhatározta, hogy kéri fogja az ügyvédi kamarákban a nemzetiségi arányszám bevezetését.

Hír szerint egy miniszteri bizottság már elkészítette az ugynevezett zsidótörvény javaslatát, amely a zsidókérdésnek a csehszlovák köztársaságban való megoldása címet viseli. A javaslatot állítólag áttanulmányozta már a kormány gazdasági bizottsága is, amely a pénzügy, kereskedelem és földművelésügyi miniszterektől áll. Ugy hírik, hogy a legközelebbi minisztertanácsi ülés után Beran miniszterelnök a szenátus ülésében az összes képviselők és szenátorok előtt expozé fog tartani a zsidókérdés megoldása érdekében tett eddigi intézkedésekről.

Mértékadó körökben úgy vélik, hogy a zsidótörvény nem faji alapon készül el, hanem gazdasági bázisra épül. Így bizonyos gazdasági foglalkozási ágakba már most bevezetik az arányszámot. Szó van arról is, hogy az 1918. óta adott állampolgárságokat revizió alá vegyék.

AZ ASSZIMILÁNS CSEH ZSIDOK ÉS A KESZÜLŐ ZSIDÓTÖRVENY. Dr. Otto Stross, a cseh zsidók szövetségének elnöke, a készülőfélben lévő cseh zsidótörvénnyel kapcsolatban a Zsidó Távirati Iroda munkatársának a következő nyilatkozatot adta:

„A cseh zsidók szövetsége személyesen és írásban is megkereste a kormányköröket abban az irányban, hogy a csehszlovák köztársaságban a zsidókérdést cseh nemzeti irányban oldják meg. A szövetség azt kívánja, hogy a cseh zsidókat ne részesítsék más bánásmódban, mint a cseh nemzet többi tagjait, a német nemzetiségű zsidókat és a cionistákat pedig kezeljék úgy, mint a többi kisebbségeket. A cseh zsidók szövetsége eltele van a bizonyos foglalkozási ágakba tervezett arányszám bevezetésének nemcsak azért, mert szerzett jogokat érint, hanem azért, mert ez a módszer súlyos károkat okozna az ország és a nemzet gazdasági életében. A cseh zsidók szervezetének elnöke még azt is kejeleltette, hogy gondoskodni kíván a zsidó ifjúság átrétegződéséről. Végül annak a véleményének adott kifejezést, hogy mértékadó kormánykörök figyelembe fogják venni a zsidókérdés megoldásánál a cseh zsidók memorandumát.

DR. EMIL MARGULIES PALESZTINÁBA KÖLTÖZIK. Az ismert cionista vezér és kisebbségi harcos, dr. Emil Margulies, aki a csehszlovákiai zsidó közelemben egyik legmarkánsabb egyénisége volt, rövidesen Palesztinába költözik.

A CSEHSZLOVÁKIAI NEMETEK NEM SEGITIK A SZUDETANEMET TERÜLETEKRŐL MENEKÜLT NEMETEKET. A csehszlovákiai menekültügyi bizottság nagy gyűjtést indított a leszakított szudetaterületekről elmenekült tömegek segélyezésére.

jéből támogassa a kormány kezdeményezéseit.

A kormány és főleg a külügyminisztérium — így fejeződik be a nyilatkozat — készek a lengyel kivándorlással összefüggő kérdések megoldására előkészítő tervet kidolgozni.

Ezek a tervek fel fogják ölni a kivándorlás finanszírozásának, a tőke transzfernek, a birtok likvidációnak kérdéseit, úgy, hogy a kormány el fog követni minden lehetségest a lengyelországi zsidó kivándorlás le- küzdésére.

Németország

A GESTAPO 40 EZER, A JERUZSALEMI HÉBER EGYETEMNEK SZANT KÖTETET KOBOZOTT EL. A Gestapo a berlini Cionista Szervezet irodahelyiségeiben tett látogatás alkalmával 40 ezer olyan kötetet kobozott el, amelyet a németországi zsidó kivándorlók ajándékoztak a Héber Egyetem számára. A gyűjteményben igen nagy értékű képviselő héber és német kötetek vannak.

A „Jüdische Nachrichten Blatt”, amely eddig csak két oldalon jelenhetett meg, mostantól kezdve nyolc oldalra bővül. A lap közlése szerint azonban február 1-től kezdve már 16 oldalon fog megjelenni.

Frankfurt am Main, Drezda és néhány más városban a helyi hatóságok náci-biztosokat neveztek ki a zsidó lakók ellenőrzésére.

AMERIKA BIZTOSITEKOKAT KÉR A NEMET KORMÁNYTÓL ARRÁ VONATKOZÓLAG, HOGY A ZSIDÓ FOGORVOSOK, GYÓGYSZERESZKES ÉS ALLATORVOSOK ELLENI INTÉZKEDÉSEKET NEM FOGJAK AMERIKAIKAIK ELLEN IS ÉRVÉNYESÍTENI. Cordell Hull külügyminiszter közölte a sajtóval, hogy utasította a berlini ügyvivőt biztosítékok kérésére arra vonatkozólag, hogy a német kormány által legutóbb érvénybe léptetett intézkedések a zsidó fogászok, gyógyszereszek és állatorvosok ellen nem lesznek amerikai alattvalókra is kiterjesztve.

15 EZER ZSIDÓ BOLYONG NEMETORSZÁG NYUGATI HATÁRA MENTÉN FEKŐ ERDŐKÖZELBEN. A Párizsban kiadott „Deutsche Informationen” című lap jelenti Kölnből: „Itt körülbelül tizenötezerre teszik a nyugati határ mentén bolyongó zsidók számát, akik valamilyen módon külföldre szeretnének jutni. Ezek az emberek asszonyostul, gyermekestül bolyonganak a novemberi pogrom napjai óta az erdőben, anélkül, hogy egy pillanatnyi nyugalomra lennének.

A lakosság titokban siet segítségükre, de ez még nem tudja elhárítani a rettenetes tragédiák minduntalan megismétlődését. Öreg emberek, betegek és gyermekek pusztulnak el a szenvedések útjain. A határszéli kis falucskákban utközben meghalt zsidó gyerekek hulláit temetik. A szomszéd államok szigorú határozataira pedig a legtöbb esetben lehetetlenné teszi a tiltott határátlépést.”

LUDWIG LIPSCHUETZ VOLT BÉCSI UJSÁGÍRÓ ÖNGYILKOSSÁGA. A bécsi „Kronen Zeitung” volt lapfőnöke, Ludwig Lipschuetz, szerdán, január 25-én, feleségével együtt Nizzában öngyilkosságot követett el. Lipschuetz, aki egyike volt a régi Ausztria legkiválóbb publicistáinak és hosszú időn keresztül a bécsi „Concordia” elnöki tisztjét töltötte be, az Anschluss után emigrált Franciaországba. Hatvanegy éves volt. Néhány hét óta Lipschuetz több fenyegető levelet kapott.

NEMETORSZÁG A ZSIDÓSÁG TÖKELETES KIIRTÁSÁRA TÖR, — MONDOTTA LEONARD STEIN AZ ANGLO-JEWISH ASSOCIATION ÉRTEKEZLETÉN. Leonard Stein, az Anglo-Jewish Association végrehajtótanácsának elnöke és a Jewish Agency jogi tanácsosa a szövetség ülésén ismertette a Joint javaslatát, amelyekhez a következőket fűzte hozzá:

— A zsidóság általános világhelyzetének áttekintése a már eléggé ismert szomorú képet tartja elénk, a mind növekvő antiszemita fronttal egyfelől és a hathatós ellenállás képtelenségével másfelől. Németország mindenhol, ahová hatóereje eléri, a végpusztulás tartó háborút üzenté meg a zsidóságnak. Bár 1933. előtt is nehéz volt sok zsidó közösség helyzete, mégis remélni lehetett, hogy az általánosan elismert kisebbségvédelmi szerződésekből ezek a sanyargatott közösségek harci alapot fognak találni. Ma már ez a reménység is a múlté. Az emberiség egész erkölcsi alapját, amelyen a civilizáció nyugszik, ma harcos despotizmus fenyegeti elsöpréssel.

A küszöbön álló londoni Palesztina-konferenciával kapcsolatban, Leonard Stein kijelentette, hogy a Jewish Agency azon a konstruktív együttműködés és építő munka ösztöne vágyával vesz részt.

HIREK

— **Időjárásjelentés:** Csökkenő légnyomás, nedves, ködös idő, borult égbolt, enyhe délelleti légáramlás, változatlan hőmérséklet, havasok a hegyekben és nyugaton.

— **KÉSZÜL A NEMZETI UJJÁSZÜLETÉS FRONTJA TARTOMÁNYI ÉS MEGYEI VEZETŐINEK ÖSSZÉÁLLÍTÁSA.** Bucurestiből jelentik: *Silviu Dragomir, N. Cornateanu és V. Valcovici, a Nemzeti Ujjászületés Frontjának három főtitkára, a Nemzeti Ujjászületés Front tartományi és megyei vezetőinek névsorán dolgozik. A névsor elkészülte után a három főtitkár kihallgatáson jelenik meg Miron Cristea patriárka-miniszterelnökkel, akiknek bemutatják a listát jóváhagyás végett. A Nemzeti Ujjászületés Frontjának tevékenységét is ez alkalommal fogják meghatározni.*

— **A tanítóképzők reformja.** Bucurestiből jelentik: A iasi egyetem aulájában tegnap 60 nyugdíjazott egyetemi és középiskolai tanárt bucsúztattak és ünnepeltek tanártársaik. Ebből az alkalomból Petre Andrei professzor nemzeti nevelésügyi miniszter fontos kijelentéseket tett. Rámutatott arra, hogy a tanítóképző iskolák mellett elemi iskolák fognak működni, hogy a tanulók már kora ifjúságukban előkészítenek erre a pályára. Hani goztatta a miniszter, hogy egyes tanárok az utóbbi időben azért nem kapták kézhez nyugdíjukat, mert igazgatóik idejében nem küldték be a szükséges kimutatásokat. Ezeket az iskolaigazgatókat elmozdították.

— **Gázmaszkokat kötelesek beszerezni alkalmazottainknak az állami és magánintézmények?** Bucurestiből jelentik: Paul Teodorescu tábornok légügyi és tengerészeti miniszter rendeletét készített, amely kötelezi az összes állami intézményeket és autonóm intézeteket, hogy hat hónap leforgása alatt személyzetüket szereljék fel gázmaszkokkal. A dekretum értelmében az összes ipari és kereskedelmi vállalatok is kötelesek lesznek alkalmazottainknak gázmaszkokat beszerezni 1939. április 30-ig bezárólag.

— **A nagyváradi Zsidó Nemzeti Szövetség átrétegződési szekciójának és a Wizo tanfolyamainak újabb értesítése.** Arra való tekintettel, hogy a palesztinai gazdasági élet alapját a mezőgazdasági munka, valamint az azzal kapcsolatos segédgazdasági ágak képezik és hogy a legbiztosabb jövedelmi forrást egy épülő országban mindenkor a föld és a vele kapcsolatban lévő foglalkozási ágak jelentik, a Wizo február első napjaiban indítja be a konyha-kertészeti, baromfitenyésztési és tehenészeti tanfolyamát, kiváló szakemberek és hozzáértő segéderek irányítása mellett. Ezen három gazdasági ágban egyidejűleg lesznek a tanfolyamon résztvevők kiképezve, természetesen megfelelő munkaeszközök, szerszámok és nyersanyagok a tanfolyamon résztvevők rendelkezésére lesznek bocsájtva. Az östermelés mindenkori a legbiztosabb megélhetési lehetőségek közé tartozott és fog tartozni. Palesztinában nem létezik család ház, amely mellett ne lenne egy megfelelő segédgazdaság, amely a család ellátását elsősorban biztosítja a naponta szükséges friss főzelékekkel, tojással, tejfel és egyéb szükséges dolgokkal. A mezőgazdaságban rövidesen beinduló munkára való tekintettel ezen tanfolyamra még csak a hét folyamán lehet jelentkezni hétfőn, kedden és csütörtökön délután fél 3-4 között a Nemzeti Szövetség irodájában, Str. Pictor Grigorescu No. 1., II. em.

— **FEBRUÁR 8-AN, SZERDA ESTE LESZ SALAMON LÁSZLÓ ÉS KORNIS OTTÓ SZÍN-MŰVÉNEK KOLOZSVÁRI BEMUTATÓJA.** A kolozsvári magyar színtársulat drámai együttese megkezdte a próbákat Salamon László és Kornis Ottó kimagasló értékű színművéből: a „Paradies kisasszony”-ból. Ahogyan a próbákból ítélni lehet, a darabnak nemcsak nagy irodalmi, de nagy közönségsikere is lesz. A színház igazgatója február 8-ára, szerda estére tűzte ki a színmű bemutatóját, mely bizonyára feledhetetlen eseménye lesz Erdély és főleg Kolozsvár irodalmi és társadalmi életének. A darabot Gróf László rendezte nagy felkészültséggel, a kinálkozó nagyszerű színpadi hatások teljes kiaknázásával. Ugyancsak ő játssza a darab férfi főszerepét is. Paradies kisasszony, a vak, szenvedélyes és zseniális zongoraművész hálás és nehéz szerepét Fényes Aliz játssza, akinek ez az alakítása feledhetetlen élményt fog jelenteni a közönség számára. A többi főbb szerepeket: Kovács György, Nagy István, Mészáros Béla, Tóth Elek, Csóka József, Erényi Böske, Deéry Jenő, stb., stb. fogják játszani. Kolozsvár színházjáró közönsége körében érthető érdeklődéssel néznek a darab bemutatójára, ugyiszintén az Uj Kelet szerkesztőségé is, amelynek Salamon László főmunkatársa, s akit a lap olvasóközönsége ezuttal mint színpadi szerzőt fog megismerni.

— **A Nemzeti Bank vizsgálatot vezet aranykereskedőknél.** Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Bank közegei az utóbbi napokban váratlanul kiszáltak különböző arannyal, vagy aranytárgyakkal kereskedő vállalatokhoz s felülvizsgálták azok könyveit, hogy ügyleteik felől tájékozódjanak.

— **Sulyos autóbaleset érte a kárpátukrajnai kormány sajtófőnökét Máramarosziget közelében.** Máramaroszigetről jelentik: Szombaton éjszaka sulyos gépkocsiszerecsétlenség érte a kárpátukrajnai kormány propagandafőnökét, Komárinzkit és feleségét, akik a máramaroszigeti Vöröskeresztbálról voltak visszatérőben. A gépkocsiszerecsétlenséggel kapcsolatban a máramaroszigeti hatóságok a következőket állapították meg: Vasárnap hajnalban, amikor a külföldi vendégek gépkocsikon tértek vissza kíséretükkel együtt Husztra, az első gépkocsi alatt, amelyben Komárinzki, felesége és a sofőr út, Sapanca falu mellett levő fahíd beszakadt és a gépkocsi a benne ülőkkel együtt a háromméteres mély vízbe zuhant. A gépkocsi összetört, utasai sulyos sérüléseket szenvedtek. Komárinzki és felesége sulyos fejsérülésekkel, a sofőrt pedig lábtorrésszel szállították be a máramaroszigeti kórházba. A rendőri vizsgálat szerint a fahídon előző este több rendkívül sulyos terhekkel megrakott teherautó ment át, bár a híd mellett figyelmeztető tábla áll, mely jelezte, hogy csak könnyebben megterhelhető gépkocsik mehetnek át. A rendőrség bevezette a nyomozást a tehergépkocsik tulajdonosainak felkutatására.

— **A zsidói „Hadasa” csoport dr. Lévi Lajosné és Weiss Leoné jelenlétében január 15-én megalakult a következő tisztikarral:** elnök Janovitz Éva, alelnök Végh Rózi, pénztárnok Alstein Helén, titkár Májer Aurelia, sajtóreferens Mózes Kató, könyvtáros Grosz Kató, KKL-biztos Katz B., ellenőrök: Janovitz Anna, Mihály Sári, Schön K. Az ujjonnan megalakult egyetnek hebraizációs és kulturális célkitűzése van, karöltve a helyi csoporttal.

Erdélyi zsidó művészek sikere Palesztina zenei életében

Tel-Aviv, január 30. Palesztina folyton fejlődő zenei életében igen előkelő helyet szerzett magának néhány fiatal erdélyi zsidó művész. Az uttörő Boskovics Sándor volt, aki akkor került ki Palesztinába, amikor a Hubermann-zenekar bemutatta zenekari művét. Boskovics Sándor azóta nagy utat futott meg és most a telavivi opera szerződött karmesternek.

A telavivi opera Hoffmann meséivel fog bemutatkozni. A második opera, amit bemutatnak a Pillangókisasszony lesz, amelynek külön erdélyi érdekessége, hogy az operai főszerepét Léb Mukli, a kolozsvári származású, rendkívül tehetséges és pompás hangú fiatal művész, a férfi főszerepet pedig Klein Kallós József, a nemrégiben feltűnt rendkívül nemes csengésű és kulturált hangú fiatal tenorista fogja énekelni.

Klein Kallós József az elmúlt napokban vette kézhez a telavivi opera vendégszereplésre való meghívását és már a jövő héten utnak indul Palesztinába, ahol az opera külön szöveg-korpetitort szerződött mellé, hogy az opera heber szövegét betanulja.

Vakmerő ékszerlopás Kolozsváron

Páratlan vakmerőséggel végrehajtott betöréses lopás ügyében indított nyomozást a kolozsvári rendőrség bünyüi oszállya. Tegnap a kora esti órákban ismeretlen tettesek behatoltak A. Chapuis egyetemi tanár Grigorescu ucca 7. szám alatti lakásába, ahonnan 110 ezer lej értékű ékszereket vittek magukkal. A betörők — mint a helyszíni vizsgálat megállapította — még alkonyatkor lesben ántak Chapuis professzor villájának közelében és figyeltek a házat. Az est beálltával aztán könnyen megállapíthaták, hogy a villában senki sem tartózkodik, az ablakok mögött nem gyulnak ki az izzólámpák s az udvar hátsó részén, a személyzeti lakások körül sem mutatkozik senki. Az uccán valószínűleg abban a percben szünetet a forgalom, mikor a betörők egyike átvette magát a kerítés vasrácsán és a kis kertjé ösvényen a bejárat felé osont. Társa kint „falazott” a villával szemben levő gyalogjárón. A betörő álkulccsal felnyitotta az előszoba ajtaját, meglepően könnyen tájékozódva, behatolt a legelső szobába, ahol ott állott a 110 ezer lej értékű ékszer tartalmazó kis kassza. A betörő könnyúszerrel felpattintotta a vitrin zárját és anélkül, hogy más értékű tárgyakat is érintett volna, a kasszát az ékszerekkel együtt magával vitte és ugyanazon uton, amelyen jött, távozott a villából. Kint az uccán a falazó megtette az óvintézkedéseket, hogy úgy a behatolást, mint a távozást se zavarja senki. A késő esti órákban hazatérő professzor felesége nyitva találta az előszoba ajtaját és néhány pillanat múlva megdöbbenően állapította meg, hogy nagyértékű ékszerei eltűntek. Telefonon értesítette a központri rendőrség szolgálatos tisztjét az esetről. A nyomozás nagy felkészültséggel indult meg a vakmerő tettesek kézrekerítésére.

— **Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo pirula.** Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és belfőldalmáknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lej. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **Bucurestiben megalakult a hivatásos szállítási vállalatok szövetsége.** A hivatásos szállítási vállalatok nemzetközi szövetsége megalakult Bucurestiben a következő cégek részvételével: Bruk de Brousse, Calmy et Co, Narmen, Gerr, Terna, Hanza Romana, Continental, Mondial Transport, Romex, Transglobus, Transport, Anft, Schenker, Terasatra Maritimá, Transorient, Union Express, Vulcan et Co, Amungi, Tannenhaus. A szövetség elnöke Apostol Popa, alelnökök: Vechi ezredes, Bursan alezredes, míg Wagner főtitkár.

— **Arvizet okozott Buzáumegyében a földcsuszamlás.** Bucurestiből jelentik: Buzáumegyében, Nehoes község mellett nagy földcsuszamlás történt. A földrétegek eltorlaszolták a Basca folyó medrét, úgyhogy a hóolvadás folytán a mederben folyó nagymennyiségű víz új medret keresve magának, az egész vidéket elöntötte. A vasuti közlekedés teljesen megszakadt. A vasutigazgatóság rendelkezése a folyó vashídját leszerelték.

DANIELLE DARRIEUX

soha olyan nagy nem volt, mint a **MÉGIS ÁRTATLAN** című filmben. Ne mulassa el megtekinteni! Még csak 2 napig látható a **ROYAL** slágermozgóban.

— **Tizenegy katonai repülőgépet szállított Angliának egy kaliforniai gyár.** Newyorkból jelentik: San Pedroban (Kalifornia) 14 katonai repülőgépet hajóztak be, mint a Anglia által rendelt 200 Lockheed-gépek első szállítmányát.

— **Módosítják a vasuti díjszabást.** Bucurestiből jelentik: A közmunkaiügyi minisztérium megbizta Gheorghe Nicolau vasuti vezérfelügyelőt, hogy vizsgálja felül a vasuti díjszabást és annak esetleges átdolgozására tegyen javaslatot.

Védekezzék a ragályos betegségek ellen: Dörzsölje be testét valódi Diana sóborszeszsel.

— **Kalinin rádióüzenetet küldött az amerikai népek.** Moszkvából jelentik: A newyorki kiállítás alkalmából Kalinin, a szovjet-unió elnöke vasárnap rádióüzenetet küldött Roosevelt elnöknek és az amerikai népek. Az összes orosz államok azután hangversenyt továbbítottak az Egyesült Államok számára.

— **Halott a kut fenékén.** Bucurestiből jelentik: A Prahovamegyei Lupasca községben az örjáraton lévő csendőrikt vizet akartak meríteni egy kutból, amikor észrevették, hogy a kut fenékén halott fekszik. Kihúzták a holttestet és megállapították, hogy Vasile Stoenscu 43 éves gazdával azonos. Megindult a nyomozás annak kiderítésére, nem-e büntettről van szó.

— **Mendel Ius és Fejér Sándor koncertje.** Ritka művészi élményben lesz része Kolozsvár zeneértő közönségének február nyolcadikán, amikor Mendel Ius, a kiváló zsidó ének-művész dal- és ária-estet rendez Fejér Sándor hegedűművésznek, a Goldmark zenekar kitűnő koncertmesterének közreműködésével. Mendel Ius, akinek meleg lírai szopránja annyi élvezetes estét szerzett már a művészvilág közönségének, évről-évre egyre feljebb ível művészi pályáján és most képességének teljében mutatkozik be ritka szép koloratúrájával. Csak a közép-európai körülmények akadályozták meg ezt a rendkívül tehetséges fiatal zsidó énekesnőt abban, hogy nemzetközi karriert fusson be, bécsi szerződötését az Anschluss törte kerekbe. Fejér Sándort, a brilláns technikájú hegedűművészt sem kell külön bemutatni, a Goldmark koncertjein keresztül jól ismeri és értékeli a zeneértő közönség. Mendel Ius Schubert, Proch, Mozart, Wolf, Dima, Nosedá, Verdi és Delibes dalokat és áriákat énekel, Fejér Sándor pedig Gluck, Ravel, Gaubert és Sarasate kompozícióit játssza. Az ének és zeneszámokat Tatár Ferenc kíséri zongorán. A nagy érdeklődéssel várt koncert február nyolcadikán este félkilenc órakor lesz a katolikus gimnázium dísztermében.

— **Agyonlőtte magát egy híres amerikai gengszter.** Newyorkból jelentik: George Weinberg, az ismert gengszter, Dutch Schultz segédje, agyonlőtte magát. Weinberg tanaként szerepelt Deiley ügyésznek James Nines és más vádlottak ellen emelt perében.

— **Vállalatok figyelmébe!** Mérlegek, közgyűlési meghívók és egyéb közlemények pontos, határidőre való megjelentetését a Monitorul Oficial, Corespondenta Economica, Buletinul Bancar, Buletinul Justitiei hivatalos lapokban, valamint az ország összes lapjaiban felelősség mellett intézi a Rudolf Mosse service, Cluj, Calea Marechal Foch 4.

— **Házasság.** Kelemen Nusz és Izsák Imre f. év február 5-én délután 1 órakor Targu-Muresen a statusquo izraeli templomban házasságot kötnek. M. k. é. h.

— **Február közepén kezdik meg a Tövis-Kiskapus közötti kettősvágányu vasuti vonal építését.** Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatósága — mint annakidején jelentették — elhatározta, hogy az ország nagyobb jelentőségű vasuti vonalait kettősvágányúra építi ki. Ebben az átépítési tervben a Nagyvárad-Bucuresti fővonal is szerepel, amelynek legfontosabb szakasza a Tövis-Kiskapus közötti 52 kilométeres rész. Az átépítési munkálatokat február hó közepén kezdik meg. A munkálatokat svájci mérnökök végzik mintegy három ezer munkással. A második sínpar feleltetése hatalmas munkát igényel, mert nemcsak a pályatestet kell végig két sínparal kibővíteni, hanem új hidakat, állomási épületeket kell építeni, hegyeket vágni, stb., ami körülbelül két évi időt vesz igénybe. Az építési költségek csak ezen az aránylag kis szakaszon mintegy százmillió lejt tesznek ki.

— **Megszűnik a Berliner Tageblatt.** A hitlerista rezsim egymásután teszi tönkre a régi német kulturértékeket. A színház, a képzőművészet és az irodalom elsorvadása után most a sajtóorgánumok vannak soron. Az Anschluss előtt a nagy bécsi napilapok nemcsak Ausztriában, de a szó szoros értelmében az egész világon el voltak terjedve. A Neue Freie Presse például egyformán olvasták Bécsben, Sanghaiban és San Franciscóban. A gleichschaltolás után a bécsi lapok külföldi példányszáma katasztrófálisan csökkent, de belföldön sem volt értelme négy lapot csaknem azonos szöveggel megjelentetni. Ez volt az oka annak, — amint azt tegnap megtört, — hogy három egykor nagy bécsi napilap — a Neue Freie Presse, a Neues Wiener Journal és a Neues Wiener Tageblatt — fuzionáltak. Hasonló sors érte most az egykor híres berlini napilapot, a Berliner Tageblattot, amelynek főszerkesztője Theodor Wolf, az emigráció keserű kenyerét eszi. A lap annyira elszűrkült a hitlerizmus óta, hogy csendes agóniája áll azzal tért ki, hogy beolvadt a Deutsche Allgemeine Zeitungba. A Berliner Tageblatt legutolsó száma tegnap jelent meg.

Vállalatok figyelmébe!

Mérlegek, közgyűlési meghívók

és egyéb közlemények pontos határidőre való megjelentetését a **MONITORUL OFICIAL, CORESPONDENTA ECONOMICA, BULETINUL BANCAR, BULETINUL JUSTITIEI** hivatalos lapokban, valamint az ország összes lapjaiban felelősség mellett intézi a

Rudolf Mosse service
OLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 4.

Weizmann professzor nyílt levelet irt az angol közvéleményhez a palesztinai bevándorlásról

A Times cikke a palesztinai kérdésről. Március 1-ig dönteni akar az angol kormány

London, január 30. A Times legutóbbi számában Weizmann Chaim professzor, a Jewish Agency elnöke, nyílt-levelet közli, amely angol politikai körökben nagy érdeklődéssel találkozott és beható kommentárokat adott alkalmat. Weizmann a menekült telepítésének kérdésével foglalkozik levelében és rámutat arra, hogy milyen nehézségekbe ütközik a kezdetleges országokban a nagyobb vonalú telepítés.

Az ilyen kísérletek — mondja a levél — Palesztinán kívül mindenütt igen sovány eredményekkel jártak. A palesztinai zsidó telepítési mű sikere az egyéb helyen bekövetkezett kudarcokkal ellentétben nem arra vezethető vissza, — mint ahogyan azt egyesek állítják — hogy a Palesztinában alkalmazott telepítési metódusok különböztek, mint amelyekkel más országokban dolgoztak. Mert ebben az esetben is marad a kérdés: hogyan lehetséges, hogy ugyanaz a nép, amely egyik országban oly sikeresen dolgozott, a másikban nem tudott eredményt elérni.

Miért csak Palesztinában sikerül a zsidó kolonizáció?

— Az igazi ok abban keresendő, hogy Palesztinán kívül egyetlen más ország sem nyújthatja a zsidóknak azon siker sáncait, amelyek a hazájukba való visszatérésben gyökereznek. Általában úgy hitették, hogy angol munkások, vagy kiszolgált katonák sokkal jobb emberanyagot nyújtanak a mezőgazdasági település számára, mint a zsidó szabadfoglalkozásuk, szatócsok, vagy kisiparosok, akik közel kétezer éven át el voltak szakítva a rögtől. Mégis az történt, hogy számos háború utáni kísérlet, melyek során angolokat akartak a tengerentúlra telepíteni, meghiúsult. Nem állott mögöttük az a nemzeti és vallási odaadás, amely erőt adhatott volna nekik ahhoz, hogy a hatalmas nehézségekkel megküzdjenek, amelyekkel a városlakók egy új és fejletlen országban a rög-höz visszatérve, szembe kerülnek. A palesztinai zsidó telepítési mű azért sikerült, mert minden arasznyi földet, amelyet felszántottak, minden fát, amelyet elültettek, a nemzeti megváltás egy-egy darabjának tekintették.

Nem lehet lezárni Palesztina kapuit

— Persze a baj ma oly nagy, hogy bármilyen segítséget igénybe kell venni. De lehetséges-e az, hogy a zsidókat éppen abból az országból zárják ki, amelyre elismert joguk van, abból az országból, amely megfelelő eszközökkel százezer zsidó menekültet azonnal és később még ennél is többet befogadhat és gazdaságilag egészséges alapon letelepíthet? Hiszen így mindazt, ami még vagyonukból megmaradt, bizonytalan kísérletekre kell kockáztatniuk, amelyek nem nyújthatnak számukra azonnali segítséget és amelyeket nem visz a nemzeti eszme.

Az angol kormány március 4-ig dönt a Palesztina-kérdésben

Az angol közvélemény és a sajtó egyébként egyre növekvő érdeklődéssel fordul a kereszttal-konferencia elé. A Daily Telegraph end Morningpost jelentése szerint az angol kormány azon albizottsága, amelyet a palesztinai kérdés megoldásával kapcsolatos javaslatok kidolgozásával bízta meg, munkáját befejezte. Bizonyossá vehető, hogy amennyiben a konferencia záros határidőn belül nem jön létre meg egyezés, a kormány az albizottság jelenléteben foglalt javaslatokat haladéktalanul magáévá teszi. Az alatt, hogy „záros határidőn belül” március eleje értendő.

A Times „A palesztinai konferencia” cím alatt vezércikkben foglalkozik a kérdéssel. A cikk, amelyet vázlatosan már alkalmunk volt egyik előző számunkban ismertetni, többek között a következőket mondja:

A Times a cionizmus mellett

„A palesztinai zsidó bevándorlás leállítására elleni érvelést rendkívül megerősíti az a tény, hogy a cionizmus közepkori és hatásaiban

nagyon is modern üldözés, amelyet a németországi zsidóknak kell elszenvednie, valamint az alapos félelem attól, hogy más országok is követhetnek Németország példáját, mint ahogy azt már Olaszország meg is kezdte. Lapunk ugyanezen számban száll síkra dr. Weizmann a fáradhatatlan és rendíthetetlen cionista vezető amellyel, hogy a bevándorlást ne csak folytassák, de nagyobbítsák is meg. Igaz lehet az, hogy Palesztina nem tudja befogadni mindazokat a zsidókat, akik ki akarnak vándorolni azokból az országokból, ahol üldözik őket, vagy ahol az üldöztetés veszedelme vár rájuk. A konferencia eredményes kimenetelét azonban fölöttébb veszélyezteti, ha az angol kormány a tárgyalások során letért az évi bevándorlási kvóta szoros körülhatárolásának politikájától. Ezzel szemben számolni kell azzal, hogy a zsidó bevándorlás azon fejletlen, vagy nem eléggé fejlett területeken, amelyeket telepítés számára javasolnak a legjobb esetben is csak jóval később jöhet számításba. Hosszas és költséges kísérletek és előkészületek szükségesek ehhez. Az égő nemzeti és vallási buzgalom, amely Palesztinában annyira érvényesül, itt hiányozni fog;

és lényegében mit sem lehet a kritikai hangokra válaszolni, amelyek azt mondják, hogy a legtöbb ember számára, akiket angol Guayanában, vagy Madagaszkárban akarnak letelepíteni, a segítség tulkésón jönne, mert sokáig tartana, amíg ezek az országok csakugyan befogadnák őket. Másrésztől nem vitás, a palesztinai arabok ellen a korlátlan zsidó bevándorlást és ez ellen bárbar módon vezetik a harcot.

Két jog közötti konfliktus az, amely a palesztinai kérdést oly tragikussá teszi. Ez azonban nem lehet és nem szabad oka legyen annak, hogy a kérdés megoldatlan maradjon.

Palesztinai-sziriai államszövetség?

A Times ezután kifejti, hogy az összes eddigi megoldási javaslatok közül a legjobbnak látszik egy palesztinai-sziriai államszövetség létesítése, amelyen belül Palesztina zsidó része és a keresztény Libanon autonóm területeket képeznének. Palesztina két autonóm kantonra oszlana, zsidó és arab tartományra, amelyek közül mindegyiknek meg volna a maga kormánya és joga arra, hogy a maga területén a bevándorlást fokozza, vagy megszorítsa. A két kantont közös törvényhozó testület kapcsolná össze angol mandátum alatt. Bármi is történjék, arra nem lehet gondolni, hogy Palesztinában a hatalmat a mufinak szolgáltassák ki, aki a tibériási vérontást soha nyilvánosan el nem ítélte és aki, vagy nem tudja, vagy nem akarja megakadályozni arab politikai riválisai elleni gyilkosságokat. Amennyiben a konferencia meghiúsulna — és meg fog hiúsulni és a palesztinai delegátusok semmilyen más megoldási javaslatot nem fogadnának el, mint a magukét — úgy az angol kormány a kellemetlen de elkerülhetetlen fel-

TESTA
Mégfázás hűlés, szúrás ellen

A japán külügyminiszter cáfolja az olasz-japán együttműködés híreit

Ujabb politikai gyilkosság Sanghajban

Tokió, január 30. A távolkeleti harctéri helyzet az utolsó három hónap alatt alig változott, mert a japán csapatok tevékenysége arra szorított, hogy megtisztítsa Kanton és Hanke környékét a guerrilla csapatoktól. Ez jórészt sikerült is.

Mint Tokióból jelentik, a News Chronicle című lap azon állítására, hogy a kommunistaellenes paktum keretében olasz-japán együttműködés készülne, — Arita japán kül-

ügyminiszter kijelentette a képviselőházban, hogy a paktum kizárólag a komintern ellen irányul és nem tűzhet ki más célokat.

Sanghaiból jelentik, hogy vasárnap, két havi szünet után, újabb politikai gyilkosság történt. Ismeretlen tettesek a Nanking Road egyik szállójában meggyilkolták Mayuhongot, a nankingi kormány egyik főtisztviselőjét.

Világszerte kedvező visszhangra talált Chamberlain birminghami beszéde

Lemondott Hudson angol kereskedelemügyi államtitkár

London, január 30. Az Új Kelet vasárnap reggeli számában rövid kivonatban közölte Chamberlain birminghami beszédének szövegét, amelyben az angol miniszterelnök a müncheni egyezmény irányvonalához való ragaszkodását és a háborus hangulatkeltés elleni állásfoglalását jelentette be, de egy szerszintű határozottan hangsúlyozta a fegyverkezés szükségességét is.

Chamberlain beszédének visszhangja világszerte kedvező.

Az Havas, Express, Stefani, DNE, Avala, stb. irodák közlése szerint Chamberlain miniszterelnök birminghami beszéde Európában, sőt Amerikaszerte igen kedvező benyomást

keltett. A nemzetközi sajtó technikai akadályok miatt még nem foglalhatott állást a közöltekel szemben, de szinte bizonyossá vehető az az általános megállapítás, hogy a brit miniszterelnöknek sikerült a feszültséget lényegesen enyhíteni.

Az angol sajtó kommentárja

Londoni jelentés szerint az angol sajtót Chamberlain birminghami mérsékelt, de határozott hangnemből mondott beszéde foglalkoztatja. A Daily Telegraph és Daily Herald címekben kiemelik, hogy az angol aviatika egyre nagyobb erőt képvisel. A Daily Telegraph rámutat arra, hogy a katonai repülőgépterhelés havonta 400 repülőgépet jelent, a Daily Herald pedig megállapítja, hogy negyedéven belül havonta 3000 repülőgépet fognak készíteni az angol gyárakban, amint 1918-ban tették. Chamberlain emlékeztetett arra, hogy vele egyidejűleg Roosevelt elnök is beszédet mond

s hogy a demokráciának elkerülhetetlenül szembe kell szállniuk az emberiségnek erőszak által való uralásával.

A News Chronicle és Daily Herald kijelentik,

FELESÉGE ideges és szeszélyes volt

Megértő, nyugodt nő volt. De állandó fáradtság, idegessége és szeszélyessége. 39 éves korában öregnek érezte magát. Az együttélés kinszenvedés volt. Férje azt tanácsolta, hogy Kruschen kezelést próbáljon meg. Néhány hét múlva az élet egészen más színben látta. Újra visszanyerte elvesztett energiáját és újra utána láthatott a házi munkáknak.

A mindennapi Kruschen adagnak erősítő a hatása az egész szervezetre. Ha a máj, a vese és a belek funkcióikat normálisan teljesítik, nem fogja Ont a fáradtság és az ideges levertség érzése kinézni. Kruschen mint erősítő szer hat minden izomra, minden idegre. Árak: nagy üveg 95 lei, kis üveg 60 lei.

adat elé kerül, hogy helyreállítsa az országban a rendet és meghirdesse a maga politikáját. Szeretnők hinni azonban, hogy a szomszédos államok latba vetik befolyásukat aziránt, hogy egy a cionistákat, az arabokat és az angol kormányt felőlelő megegyezés jön létre, amely kiterjed a szir-palesztinai kérdésre is.

Surlódás a palesztinai arab pártok között

London, január 30. Jelentették, hogy az arab delegáció elutazott a londoni konferenciára. Közöttük van Egyiptom londoni követe, Nashat pasa, Abd El Moneim az exkedive fia és Ali Maher, az egyiptomi királyi kabinet iroda főnöke. A delegátusok között van a palesztinai Nasasibi párt két tagja: Jacob Farago és Nimr Nabulsi is. A mufti hozzájárult ezeknek kiküldéséhez, ezzel szemben Rag Heb bej Nasasibi, a párt vezére kijelentette, hogy nem tekinthet pártját képviselőnek a londoni konferencián. Ezt Harold A. Mac Michel palesztinai főkormányzóknak hivatalosan is tudomására hozta. A kairói angol követ utasítást kapott kormányától, vigye keresztül, a Nasasibi párt képviselői vegyenek részt a konferencián. E célból a követség egy kiküldöttje Jeruzsálemba utazott Nasasibihez.

A mufti és a Nasasibi hívei között Nuri para az iraki delegáció vezetője próbált közvetíteni, miután Nasasibi határozottan elutasította a mufti-párt azon kompromisszumos javaslatát, hogy hívei tanácskozik, de nem szavazati joggal vegyenek részt a konferencián.

hogy elégedettek lord Chatfieldnek nemzetvédelmi miniszterre való kinevezésével. A munkáspárti lap még hozzáfűzi: „Kétségteljesen a fegyverkezésre fordított óriási összegek kezdenek eredményeket hozni, főleg aviatikai téren”.

Egyidejűleg jelentik Londonból, hogy a részleges brit kormányválság az új földművelésügyi miniszter kinevezésével elsimult. A kormányválságra az adott okot, hogy általában igen éles kritikát gyakoroltak a földművelésügyi minisztérium tevékenysége felett.

Londonból jelentik, hogy Hudson kereskedelemi államtitkár benyújtotta lemondását Chamberlainhez, amelyet a miniszterelnök azonban nem fogadott el.

Kormánykörök a következő jelentést közlik Hudson államtitkár lemondásával kapcsolatban:

Hudson egyike azon három államtitkároknak, akik legutóbb éles kritikát gyakoroltak Anglia fegyverkezési politikájával kapcsolatban.

Chamberlain kedden válaszol Hitlernek

London, január 30. A Daily Telegraph jelenti, hogy Chamberlain kedden az alsóházban nagy beszédet tart, amelynek keretében valószínűleg válaszolni fog Hitlernek.

— Ma este lesz a berlini és bécsi operaház volt tagjainak egyetlen koncertje Kolozsváron. Mítzi Gottlieb és Eduard Samato-Sabat, a berlini és bécsi operaház volt énekesei, akik több európai opera színpadán éveken át sikerrel szerepelték, ma, kedden este 9 órakor koncertet rendeznek Kolozsváron „A Zsidó Nemzeti Szövetség Olvasó Köre” helyiségében (Str. Iuliu Maniu 2.). A koncert elé városszerte nagy érdeklődéssel tekintenek.

Fallada: Farkas a farkasok közt. A világhírű regényíró hatalmas új regénye két kötet, 720 lap fve 277 lej, kve 356 lej. Pantheon: Enciklopédia, a tudományok, művészetek összefoglalása, 706 lap, kve 284 lej. Lepagenál Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérjen új jegyzéket.

ek sikere etében

szatina folyton lőkelő helyet erdélyi zsidó andor volt, aki amikor a zenekari műgy utat futott szerződöttte

mesével fog era, amit belesz, amely hogy az opera hozsvári szár-s és pompás-ri főszerepet emrégiben fel- és kulturált nekni.

lt napokban vendégszerep- a jövő héten az opera kütötetett mellé, betanulja.

erlopás on

renajott be- ttt nyomozást így: osziálya. smertlen tet- egyetemi ta- alatti lakásá- rtéküi ékszer- rök — mint a totta — még apuis profess- s figyeltek a ztán könnyen llában senki mögött nem az udvar hátsó k körül sem a valószínűleg forgalom, mi- tette magát a kerti ösvényen kint „falazott” gjárón. A be- z előszoba aj- jéköződva, be- otal ott állott a tartalmazó kis errel felpattin- kül, hogy más olna, a kazet- agával vitte és ott, távozott a alázó megtette gy a behato- varja senki. A professzor fe- szoba ajtaját megdöbben- rtéküi ékszerai te a központit t az esetről. séggel indult zrekérésére.

értisztító, epe- pirula. Szék- emésztés, gyo- és belfájdal- jt. Egy doboz vidéki gyógy- pható.

a hivatásos z. A hivatásos z. szövetsége vetkező cégek se, Calmy et anza Romana, port, Romex, Schenker, Te- nient, Union i, Tannenhaus. Pupa, alelnö- vezredes, míg

gyében a föld- tik: Buzáme- ett nagy föld- étegek eltorla- ughogy a hó- lyó nagymeny- e magának, az uti közlekedés- utigazgatóság leszerelték.

AZ IMPOTENCIA
legyőzhető
RETON
TABLETÁKKAL

SPORT

Barátságos mérkőzésekkel részben megindult a román labdarugás üzeme

Cluj, január 30. (Az Uj Kelet tud.) A kedvező időjárás következtében Romániában több barátságos mérkőzés szerepelt a vasárnap sportján. A mérkőzéseken a résztvevő együttesek kitűnő fizikai felkészültségről tettek tanubizonyosságot. Eredmények:
Kolozsvár. Victoria—Universitatea 2:1 (1:0). Kétszer harmincperces edzőmérkőzés. Góllövők: Pop III és Martin, illetve Medrea.

Temesvár. Ripensia—Fratelia 7:0 (6:0). Dobay egymaga négy gólt rugott, egyet-egyét Tabacu, Marksteiner és Schwartz.
Arad. Gloria—ATE 4:1 (1:1). Góllövők: Fritz (2), Marianut és Mercea, illetve Althausen.
AMTE I—AMTE II 5:1 (3:1).
AAC—Transilvania 0:0.
Ploesti. Tricolor—Makkabi 3:0 (1:0).

Huszezer ember vett részt Sindelar temetésén

Bécs, január 30. A törvényszéki orvostani intézetben befejezték a tragikus körülmények között elhunyt Mathias Sindelar holttestének felboncolását. A boncolás eredménye megerősíti azt a feltevést, hogy szénegázmérgezés történt. A kályhából szénegáz szivárgott ki, amelyet Sindelar és menyasszonya nem vettek észre. Castagnoláné takarítóasszonya is megerősítette ezt a feltevést. Az asszony vallomása szerint úgy Sindelar, mint Castagnoláné többször panaszkodott, hogy fáj a fejük és nem tudják mitől.

A boncolás befejeztével az ügyészség megadta a temetési engedélyt. A bécsiek népszerű csodacsatárját szombaton délután helyezték örök nyugalomra a bécsi központi temetőben.

A temetés huszezer ember jelenlétében nagy gyászompával ment végbe s úgy a belső, mint a külföldi sportegyesületek nagyszámban képviseltették magukat. Itt említjük meg, hogy a kórházban, anélkül, hogy magához tért volna, meghalt Sindelar menyasszonya, Castagnola asszony is.

Kis hírek a sportvilágból

Tel-Avivból jelentik: A palesztinai turán levő TMAC csapata második mérkőzését a Hapooel együttesével játszotta, amelyet 5:2 (3:2) arányban győzött le. Góllövők: Posák (2), Tóth, Bedó, Sziszik II és Bücher.

Tel-Aviv válogatott—TMAC 3:1 (0:0). Tel-Avivban harmadik mérkőzésén vereséget szenvedett a temesvári csapat. Az egyetlen gólt Posák lőtte.

Marosvásárhely. Vasárnap bajnoki jégkorong mérkőzésen győzött a csikszeredai csapat Marosvásárhelyen. Az egyetlen gólt Miklós ütötte az utolsó percben. Érdekes, hogy a múlt héten viszont a Mures győzött Csikszeredán és így mindkét csapat kölcsönösen az idegen pályán győzte le egymást.

Bucuresti. Venus—Sportul Studentesc 7:1 (1:0, 3:0, 3:1). A Venus megnyerte Bucuresti jégkorong bajnokságát.

Davos. A műkorcsolyázó bajnokság eredménye: Európa-bajnok Sharpe angol helyezési szám 7, pontszám 404,38, 2. Tomlins angol helyezési szám 11, pontszám 390,864, 3. Taber német helyezési szám 12, pontszám 390,924.

A montecarlói nemzetközi teniszversenyen a román játékosok megnyerték első mérkőzéseiket. A férfi egyesben Tanasescu 6:1, 6:1-re győzött a francia Rosendu ellen, a férfi párosban Tanasescu—Badin 6:1, 6:1 arányban győzte le a Desissi—Rosenan olasz-francia kettőst.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

A szomjas krokodil: a farsang vidám revüje

Aki két és félórát könnyed, vidám szórakozással kíván eltölteni, nem szerezhet magának derűsebb farsangi estét, mint A szomjas krokodil válogatott előadásával. Estéről estére feltűnnek kacsák végig ezt az őszintén szórakoztatásra szánt revü-újdonyságot. A közönség kitünően mulat a színesek jókedvű mókáin, a szellemes muzsikán és a pazar kiállítás ötletein.

A démon

— Francois Mauriac világhírű színműve, Heltai Jenő fordításában —

A világ egyik legnagyobb és legérdekesebb francia írja kétségkívül Francois Mauriac akinek műveit százezres példányszámokban olvassák az összes kultúrnyelveken. Mauriac most színművel lépett a közönség elé. A démon című páratlanul izgalmas darabja a párizsi színházi évad egyik legnagyobb sikere és legtöbb vitatott eseménye.

Pattanásig fűtött légkörben, biztos kézzel vázolja fel Mauriac darabjának alakjait, akikben minden modern ember önmagára ismer. A tiszta művészi törekvésnek és a tökéletes színpadi hatásnak egyaránt mestere a világhírű író, akinek darabját esütörtök este mutatja be a színház.

HETI MUSOR:

Kedd fél 9: A szomjas krokodil. (Hatodszor.) Szerda fél 9: A szomjas krokodil. (Hetedszer.)

Csütörtök fél 9: A démon. (Francois Mauriac világsikert aratott színmű-újdonysága. Fordította: Heltai Jenő. Főszereplők: Erényi Böske, Mária Éva, Faludi Márta, Radó Éva, Faluvégi Gizella, Nagy István, Lantos Béla, Tóth Elek, stb. Rendező: Szabados Árpád. Premierbérlet 22. szám.)

Péntek fél 9: A démon. (Rendes bérlet 22. Irodalmi bérlet 15. szám.)

Szombat este 9: Francia szobalány. (21-szer.) Vasárnap d. u. 3: Liliomfi. (Szigligeti énekes. táncos falusi vígjátékának első olcsó helyáras előadása.)

d. u. 6: Hazajáró lélek. (Hetedszer.) d. u. 9: A vén bakancsos és fia a huszár. (Harmadszor.)

Hétfő fél 9: A démon. (Harmadszor.) Kedd fél 9: Angyal vettem feleségül. (Nyolcadszor.)

Szerda fél 9: Paradics kisasszony. (Salamon László és Kornis Ottó az Erdélyi Helikon drámapályázatán kitüntetett színműve. Rendező: Gróf László. Erényi Böske, Fényes Alice, Mária Éva, Paál Magda, Gróf László, Kovács György, Nagy István, Mészáros Béla, Tóth Elek, Csóka József, Lantos Béla, Réthely Ödön, stb. fellépésével. (Premierbérlet 23. szám.)

AZ EDISON MOZGO MUSORA:

I. Az édes anyaföld. Minden idők legnagyobb filmje, főszerepekben: Paul Muni és Luisa Rainer. II. Öngyűsége inasa. Komédia, főszerepekben: Robert Taylor (A három pajtásból) és Jean Harlow. III. Új hiraó és Micki Maus.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Gibraltár. Az utóbbi évek legszebb francia filmje, rendezte Fedor Ozep, főszerepekben: Vivian Romance, Roger Duchesne, a Rács nélküli börtön orvosa, Erich von Stroheim.

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Denielle Darrieux legújabb és lelegegánsabb filmje, a szezon legjobb vígjátéka: ... és mégis ártatlan. Partnerei: Douglas Fairbanks jr. és Mischa Auer. Előtte két premier hiraó: Metro és Fox. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9 órakor. Számozott jegyelővétel. Telefon 37-05.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

A XI-ik Olimpiász film II-ik része. Uszás, birkózás, ökölvívás, labdarugás, cöllövés, evezés, vívás, vízipóló, stb.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

Valea gigantilor. Film colorat cu un subiect puternic, in rolurile principale Morris Wayne, Claire Trevor, Donald Crisp.

RIO MOZGO MUSORA:

(Voi Munkás mozgó)

Ma: 3, 6 és 9 órakor! Nagy kettős sláger: I. Pasteur élete. (Az emberiség elleneségei). Társadalmi dráma. Fősz.: Paul Muni és Josephine Hutchinson. II. Charlie Chan: Montecarlóban. Detektívdráma. Fősz.: Warner Orland. III. Hiraó. Szombaton, február 4-én bál miatt nincs előadás.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alistkeresők, üdülőhelyek és fűrdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előzetesítés mellett közzétek. Jelleg levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portózott leveleket továbbítunk.

Villany, víz- és lakatosmunkát leggyorsabban és legpontosabban Páll Bertalan szerelőnél kaphat. Str. Xenopol 25. Telefon: 20-14.

Czur-Salom parcella 3 drb. sürgősen eladó. „Czur-Salom” jellegére a kiadóba.
Zongora csoporttanítást vállalok, legújabb módszerrel. Díj 160 lei. Calea Regele Ferdinand 80.

Szolid nő komfortos ellátást kaphat szerény díjazásért. Str. Bob 13. Kainéknál.

Kilenc éves, szellemileg visszamaradt hájos kislánykámhoz keresek oly intelligens, kimondottan finomlelkű nőt (ovónót), akire gyermekem továbbnevelését nyugodtan rábízhatom. Cim: Labin Lupeni, jud. Hunedoara.

Fogtechnikusnő, perfekt kaucuk- és fémmunkás, keres állandó kondíciót. Vidékre is elmegy. Cim: Tüköri fogász Cluj, Str. Iorga 2.

Perfekt román-magyar levelező, autorizált könyvelő elhelyezkedést keres. Leveleket az Uj Kelet fiókkiaóhivatala Oradea, Str. Millerand 4. továbbít.

Kiadó gyárhelyiség lakásokkal. Érdeklődni „Silvania” Rt.-nál Cluj, Str. Enescu No. 1.

Teljes ellátást keres középkorú uriember február 1-re ortodox zsidó családnál. „Pontos fizető” jellegére a kiadóba.

Értesítem i. t. vendégeimet, hogy a Carmel étterem és büfé az elterjedt hírekkel szemben továbbra is üzemen marad, konyhája elsőrangú, tisztasága kifogástalan, kényelmes termében figyelmes kiszolgálásról és szolid ártakról biztosított t. vendégeimet. Az üzem esetleges átadását annak idején közölni fogom. Kérem vendégeim további szives pártfogását és bizalmát. Kesztenbaum Berta Cluj, Calea Reg. Ferdinand 33. Elán-ház.

Fiatal németnyelvű zsidó lány, román-magyar nyelvtudással, alkalmazást keres háztartásban, vagy gyermekek mellé. Cimét a kiadóba kér.

Nyomdavidálalad keres lehetőleg belvárosban nyomdahelyiség céljaira nagyobb sztereóhelyiséget és irodák céljaira 4-5 fődszinti szobát. Cim a kiadóban.

Fogtechnikusségéd, fiatal, megbízható munkasérő, március 1-re álláshoz juthat. Ajánlatok fizetési igény megjelöléssel „Fogorvosnő” jellegére e lap kiadóhivatalába.

Rövidúru engrosszületnek utazónak is megfelelő segédet kerestünk. Ajánlatok „Hunyad megye” jellegére fizetési igényekkel a kiadóba.

Nőruhaszabást praktikus módszerrel tanít február 1-től „Conture” szalon, Memorandului No. 2.

Tökés társal Palesztinába mennék, biztos egzisztenciát nyújtó gyári berendezés megvételéhez még 400.000 lej szükséges. Érdeklődők írjanak „Szakember vagyok” jellegére a kiadóba.

Palesztinába készülődök, úgy nők, mint férfiak részére cukrászati, bonbon és vegetáriánus kurzust nyitottam. Érdeklődők jelentkezzenek: Adlerné, Str. Gherescu 7, emelet.

Képviselőlet, egyedárusítást

vállal bevezetett, prima garanciával rendelkező országosan utaztató cég. Drogéria, háztartási, játékaru, papír, üveg, vasszakma előnyben. Ajánlatok „Czganizator” jellegére Administrația Ziarelor Provinciale Bucuresti, Str. Vánatori 8. küldendők.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, január 31.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhiraó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hang-lemezetek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhiraó. 14.30: Hang-lemezetek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: Műszaki üzenetek. 18.77: Mandolinzene. 18.50: Szaxofonhangverseny. 19.15: Különböző népek dalai és táncai. Munteanu énekesnő és Szarvas hegedűművész előadása. 19.55: Felolvasás. 21: Szimfónikus hangverseny. 22: Hírek. 22.15: Goffmann Artur cseh dalokat énekel. 22.40: Greimer Lujza zongorázik. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hang-lemezetek. 11: Hírek. 13.10: Énekszámok. 13.45:

Idősebb kereskedő, agilis, tökével rendelkező szakember

társat keres

teljesen tehermentes Arad főtéri jól bevezetett növényüzemhez. Cimeket töké megjelöléssel „75” jellegére Rudolf Mosse irodába, Arad.

Hírek. 14: Országos Postászenekar. 18.10: A rádió szalonzenekara. 19.30: Zongorasámok a magyar-német hallgatók kívánnak. — 20.30: „Amit a hallgatók kívánnak”. Hang-lemezetek. 21: Négy egyfelvonásos. 22: Cigányzene. 22.40: Hírek. 23: Jazz. 24.10: Hang-lemezetek. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból?
Strasbourg. 21.30: Saljapin-lemezetek.
Varsó. 22: Szimfónikus hangverseny.

Szerda, február 1.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhiraó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hang-lemezetek. — 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhiraó. 14.30: Hang-lemezetek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 18: Táncczene. 19: Felolvasás lemezekkel. 19.45: Időszertű anyag. 20: Rádiózenekar. A hangverseny szünetében kb. 20.50: Felolvasás. Utána: A rádiózenekar hangversenyének folytatása. 21.05: Kamarazene. 22: Hírek. 22.15: Chopinről előadás hang-lemezetekkel. 23: Hírek. 23.15: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hang-lemezetek. 11: Hírek. 13.10: Cigányzene. 13.30: Hírek. 14.30: Hang-lemezetek. 15.35: Hírek. 19.40: Cigányzene. 20.30: Az Operaház előadásának közvetítése. 21.25: Hírek. Majd: jazz-hármas. 23.45: A rádió szalonzenekara. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból?
Strasbourg. 22.30: Csajkovszkij hangverseny.
Szofia. 20.15: Opera.

KÖZGAZDASÁG

A hadfelszerelési célokra szeptemberben összeírt áruk szabadforgalomba hozhatók

Bucuresti, január 30. A szeptember hónapban hadfelszerelési célokra összeírt áruk-ból október és november hónapok folyamán csak azokat az árukat és nyersanyagokat szabadították fel, amelyekből a hadsereg elvont látva, azonban egyes textil- és bőrárúkra továbbra is fenntartották a kötött forgalmat. A hadfelszerelési minisztérium azóta

ezekből a nyersanyagokból és árucikkek-ből felvásárolta a szükséges mennyiségeket és éppen ezért a fel nem vásárolt tételekkel kapcsolatban engedélyt adott, hogy a gyárak és a kereskedők azokat szabad forgalomba hozhassák. A rendelet január 30-án lépett életbe.

A kis falusi vámmalmok nem kötelezettek üzleti könyvek vezetésére

A bucaresti tábla elvi jelentőségű döntése

A fiskus közegei az egyik okirálási kis vámmalmot 44.000 lejre bírságozták meg, mert üzleti könyveket nem vezetett. A malom tulajdonosa fellebbezéssel élt a bírság ellen azzal az indoklással, hogy a malom nem dolgozik allandóan és kizárólag vámmalmokkal foglalkozik, másrészt pedig a tevékenysége a kisipar körébe nem haladja meg és így üzleti könyvek vezetésére nem köte-

lezhető. A bucaresti törvényszék helyt adott a fellebbezésnek és megsemmisítette a 44.000 lejes bírságot azzal az indoklással, hogy az ilyen kis üzemek nem kötelesek üzleti könyveket vezetni. A fiskus fellebbezte a törvényszék ítéletét, azonban a bucaresti tábla I. szekciója jogerősen helybenhagyta a törvényszék végzését és az indokolást.

Megszigorítják az adóbehajtásokat

Bucuresti, január 30. A pénzügyminiszter ma napokban értekezletre hívta egybe az összes pénzügyi vezérfelügyelőket és kerületi felügyelőket, amely értekezleten az adóhatóságok és már köztartozások behajtásának megszigorításáról tárgyaltak. Az értekezleten ezzel kapcsolatban több fontos határozatot hoztak, amelyeket a pénzügyminiszter rendeleti uton léptet életbe.

Minden exportőr iratkozzék be az exportőrök egyesületébe. Február 1-én jár le az a határidő, ameddig az exportőr kereskedők beiratkozhatnak az illetékes igazgatóságnál (Directia Organizarii Exportului). Aki az a határidőig nem iratkozott be, az a kereskedő, többé nem exportálhat.

Február első napjaiban adják ki az első évnegyedre szóló importengedélyeket. A nemzetgazdasági minisztériumban a külkereskedelmi irányító igazgatóság elkészítette az ez év első negyedére szóló importkvóták jegyzékét, amelyeket február első napjaiban adnak ki. Először az iparvállalatok importkvótáit, aztán a kereskedőket adják ki. A Banca Naționala már elkészítette az import fedezésére szolgáló deviza- és kliringdiszponibilitásról szóló átiratát. A hírek szerint a következő államokkal kapcsolatban vannak nagyobb devizadiszponibilitások: Németország, Olaszország, Csehszlovákia és ha a román-magyar tárgyalások sikerre vezetnek, Magyarországra is.

Zürichi árfolyamok. (Január 30): Márka 177.85, holland forint 237.60, dollár 443.00, font 20.725, francia frank 11.705, olasz lira 23.30, csehszlovákia 15.15, pengő 87.00, dinár 10.00, lej 3.25, zloty 83.75, belgas 74.825.

FEJFAJÁSNÁL, GRIPPÁNÁL, NEURALGINNÁL

JAWOL

A gazdasági életben működő intellektueleket „gazdasági kollégiumokban” akarja megszervezni a nemzetgazdasági miniszter

Bucuresti, január 30. A céhtörvény végrehajtásával kapcsolatban kitűnt, hogy a gazdasági életben működő intellektuális foglalkozásúak a különböző céhekben volnának megszervezhetőek, vagyis ezek számára egy-egy céh alakítása nem lehetséges. A nemzetgazdasági miniszter most törvényter-

vezetet készít elő, amely szerint a gazdasági életben működő intellektuális foglalkozásúakat „gazdasági kollégiumokban” fogják megszervezni, amely kollégiumok aztán egy országos gazdasági uniót fognak alakítani. A törvénytervezetet a legközelebbi minisztertanács fogja letárgyalni.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.66—143.73
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.00—673.44
holland forint	75.97—77.07
svájci frank	31.95—32.43
francia frank	3.56—3.77
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehszlovákia (hivatalos)	4.68—4.77

A gabonaexportból szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai nagyon szűkösök. A bucaresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:

Angol font, 30%-os szabadkvóta 1850—1865
angol font, 20%-os kvóta — 1480—1490
angol font, 40%-os kvóta — 1175—1180
holland forint, 30%-os sz. kvóta 208
dollár, 30%-os szabadkvóta — 385—390
svájci frank, 30%-os kvóta — 84
francia frank, 30%-os sz. kvóta 10.40
belgas (kliring) — 60.68
belgas, 15%-os — 64—66
svédkorona, 30%-os kvóta — 94

Fordítás bármely nyelven, Dr. Mandel Fordító Iroda, Cluj, Str. Memorandum 24.

REGÉNY
Irtó KACZÉR ILLÉS
(22)

NE FELJ SZOLGÁM JAKOB

— Avagy nem mindegy, Szrule Jantev? Száz évvel a Chorben, azaz a Templom pusztulása után rikoltott Lakis fia Simon, talán éppen úgy rikoltott, mint egy gyászfeleket hüllő. Az se lehetetlen, hogy rikoltott mint a pusztában szaladó strucc. És még valószínűbb: mint a páva. Ha egy nagy rabbi rikolt, úgy rikolt, ahogy a virágos rét és a mezejek szivárvány színeiben pompázó madár.

Szrule Jantev rázza a fejét s a szemé továbbra is csupa huncut nevetés.

— Nem hüllő, nem strucc és nem páva. Szulem megrökönyödvé kérdi.

— Te tudod? Mondta neked valaki? — Nem mondta senki, de tudom. Kikerik-je: mint a kakas. Res Lakis kikerik-je rikoltott.

Szulem arca felderül. A nézésével magához öleli a fiut.

— Ebben igazad lehet, fiacskám. A rabbi rikoltott, mint a kakas.

— Kukorékolt, — nevet Szrule Jantev. — A Béth Hamidrásban leállt kukorékolni.

A megjegyzés tiszteletlen, de Szulem így felel meg a megsejtődni. Aki ifjabbakat tanít, ne veszítse el a türelmét.

— Na és ha kukorékolt? Örömben kukorékolt, mert megtalálta a döntést.

Egy másik alkalommal Szulem a Kiddusin, azaz a Házasságkötés traktusából ad elő Szrule Jantevnek. A söntés asztalán a nyitott főláns, a kocsmában nincs vendég. Szrule Jantev fesszeng, alig várja, hogy megszólaljon az ajtó felett a csengő és meheszen kiszolgálni. De nem jön senki. Szulem hangja lejt fel, le, fel, le, de Szrule Jantev még figyel, mit mond. Csak egy mondat szá-

lad be a fülébe s talán csak azért, mert a gemáratanulás monotonája egy pillanatra megszűnt és Szulem magas dudolással színezi ezt a mondatot, mint egy régi-régi népdalt.

Tav lómészöv tandi. milómészöv armölö...

— Hogy mit jelent, Szrule Jantev? A zsidónok száján termett a szép közmondás. Akkor már arameusul beszéltek a zsidónok. Szépen beszéltek ok arameusul is, de még milyen szépen!

Szulem Malkelére gondol, aki beszél németül, magyarul, lengyelül és még latinul is tud. Behunyja a szemét, egy pillanatra gondolkodik és kibuggyan a száján a fordítás, hűlen és dallamosan, amilyen az eredeti:

Jobb csücsülni ketten, mint kuksolni egyedül...

A jóég érti ezt a Szrule Jantevot. Arnyék szaladt a szemé közé s miközben morgósan utánamonója Szulemnek a mondatot, egymás után kétszer is megfordítja a szavakat.

„Tav lómészöv armölö, milómészöv tandi... Jobb csücsülni egyedül, mint kuksolni ketten.” Bántó a fülnek és az értelemnek. Az ellentmondás ördöge mondatja így vele vagy egyéb indulatok sugallják?

Nyilván szívesebben ülne a söntésben egyedül, mint így, hogy meg kell osztoznia az üzletet mással. Vagy csak a tanulás untatja? Szulem így felel meg magyarázni a fiúnak, hogy a mondat a zsidó lányok társulási vágyát fejezi ki: jobb férj mellett ülni, mint pártában maradni. Ugyanezt mondja a bölcs Prédikátor is: „Jobb kettőnek, mint egynek, mert jaj az egyedülvalónak, ha elesett, nincs aki fel-emelje”. Szrule Jantev felelevenedik és

évödvé kérdi: — És ha az a kettő folyton civódik és veszekszik? Amikor az egyik csak azért van, hogy földhözverje a másikat.

Szulem eltűnődik és így felel. — Ezt Szav fia! így csinálják. De Jákob gyermekeinek össze kell tartaniok.

Szrule Jantevnek ez több is már, mint amennyit az elméletből elbir. Attér gyakorlatibb dolgokra, pénzről és üzletről kezd beszélni. Hogy Károly egészen jó hely, a gróf kedveli a zsidót, akinek ötletei vannak és védi a zsidó vállalkozást. De ha be lehetne menni Ötvárba, ott még jobb talaja volna a zsidónak. Mordeche Nikolsburger is szívesebben lakna Ötvárban, de Mordeche csak maradjon Károlyban. Szulem lóbálja a fejét, uhum. Ennek a Szrule Jantevnek nem nagyon tetszik Mordeche Nikolsburger. Ő se lelkesedik érte, de a fiúnak mégis csak el kellene mennie valahova. A legjobb valamilyen jesiva lenne, ott fiatalberek közt lenne és mást is megtanulna, mint azt, mi a különbség az égetett meggy és a császárkörte között és mennyi vizet kell keverni a kilencvenegy fokos szeszhez, ha huszonnégyfokos pálinkát akarunk elérni. Böcherből a végén minden lehet, még tintagyáros is.

Neki a fiu. nincs terhére. ellenkezőleg, nagy hasznát veszi a kocsmában és sokat tanul is tőle. De a családra nincs jó hatással. Ha Malkelre kérdez tőle valamit, döfös feleleteket ad neki. És nem mer a szemébe nézni. Mallecht nem egyszer elnadrágozza, ha a gyerek hangosabb a kelleténél. Jitelével allandóan marakodik. „Rebec” nek csufolja, rabbinának. Csak azért, mert a kislány az Ötkönyvben, a Rasiban és az Atyák Fejezetében oly folyékonyan olvas. Jitelét ugyan nem kell féltetni, a helyén van z nyelve és a minap is azt mondta Szrule Jantevnek: „Az nem baj, ha egy lány rebec, a baj az, ha egy zsidófiu buta és nem akar okos lenni”.

Az ilyesmi azonban csak újabb civakodásra vezet, mert Szrule Jantev sem szeret ám alulmaradni.

Ami a legfontosabb, olyan fejfájdotán fontos, hogy aludni se lehet a gondolatától, az éppen ez, hogy a ház lelkiyugalmát, Szrule Jantev lelkiyugalmát és az elhalt szülőik lelkiyugalmát, mindaddig

megnyugtadni nem lehet, amíg az árva fiu érvényes imagyülekezetben el nem mondja naponta háromszor a kaddist. Ha szigorúan vesszük, kétszeresen is kaddist kell mondania, hiszen a gyászév az apja halála után se telt még le. És miért nevezik a zsidók a fiugyermeket kaddisnak, ha nem azért, hogy a szülő halála után maradjon szűszülő, aki a még mindig homályos lelket tisztára könyörögje. Mert akármilyen hosszú ideig is az ember, akármennyit tanul, dolgozik és imádkozik, készülnen és tisztultan senkisémet távozik. És ez a Mózi oly fiatalon hagyta itt a földi árendát. És a felesége a gyermekágyban még fiatalabban.

Károlyba is azért küldte Szulem Szrule Jantevot, hogy legalább egy napot ott lehessen a zsinagógában és Jiszraél árváinak panaszló kórusában, a testvérek vizsgáztató ellenkórusában, az egész gyülekezet ámenjei közepette kiálthassa el: „Jiszgadál v ziszkadás...” Mondassék nagygnak és szentnek... Hétfő torolvasás napja, Kesse hajnal óta uton volt, hogy idejében Károlyban lehessen. Amikor a zsinagóga udvarába ért, a reggeli imát már megkezdték, de Szrule Jantev gyorsajku fiu, behozta a kését és percekkel a Jiszgadál előtt már összetalálkozott az imavezetővel. A délutáni és az esti imához is ott maradt és hovatovább az egész község megtudta a lápfalvai eseményeket. Károly azznap csak erről beszélt. Így történhetett, hogy este Mordecháj Nikolsburger felajánlotta Szrule Jantevnak az inasi helyet. Csak a rokonságon akart volna könnyíteni? Nem, egész Jiszraelen, mert Jiszraél minden egyes tagja részese a tulvilági életnek.

— Nincs igazunk, Szrule Jantev, — mondta a fiúnak, amikor a gondolkodásában odáig ért, hogy kezdte átértékelni Mordecháj szándékát. — A károlyi sógor jót akart veled.

Es én mégse megyek tintekeverőnek. Ha mindenáron azt akarod, hogy elkerüljek innen, nyitok Dengelegen vagy Sárosberekben kocsmát és kilönválmok.

— En nem azt mondtam, Szrule Jantev. En azt akarom, hogy tisztességesen kaddist mondj az apád és az anyád után. Ha idehozhatnék egy minjen zsidót, idehoznam neked...

(Folytatjuk.)

